

Evaluering af

Lov om bortvisning
og beføjelse til at meddele tilhold mv.

Justitsministeriets Forskningsenhed
December 2006

Sammenfatning

Denne evaluering angår *Lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv.*, der trådte i kraft den 1. juli 2004. Evalueringen belyser, i hvilket omfang loven er blevet anvendt, karakteristika ved bortvisningssager samt politiets og de sociale myndigheders ageren i bortvisningssager.

I perioden 1. juli 2004 til 9. juni 2006 har politiet registeret 279 sager om bortvisning. En gennemgang af sagerne har imidlertid vist, at størstedelen af dem – nemlig 225 af sagerne – reelt ikke angår bortvisningsloven, men er fejljournaliserede. Det betyder, at der reelt har været 54 bortvisningssager i den nævnte periode. I ni af disse 54 sager har anmodningen om bortvisning ikke ført til en bortvisning. Bortvisning er derfor alene sket i 45 tilfælde inden for en periode på knap to år.

Evalueringen tyder på, at man har været mest opmærksom på den nye lovgivning umiddelbart efter, loven trådte i kraft. Således blev 40 pct. af samtlige bortvisninger gennemført i det første halvår efter lovens ikrafttræden.

Evalueringen viser videre, at kun en meget lille del – højst 4 pct. – af det potentielle antal bortvisningssager reelt har ført til bortvisning. Det potentielle antal bortvisningssager er sager, der formelt opfylder betingelserne for bortvisning ved bl.a. at angå den form for overgreb, loven vedrører, og ved, at parterne boede sammen på tidspunktet for overgrebet.

Der er meget store variationer mellem politikredsene med hensyn til, hvor stor en del af det potentielle antal sager der ender med bortvisning. Det kan tyde på, at der i ulige grad har været fokus på den nye lovgivning, og at dette har betydning for antallet af sager. Der er da også politikredse, som skiller sig ud ved at have iværksat særligt mange initiativer for at gøre opmærksom på lovens eksistens.

De fleste bortvisningssager er igangsat på baggrund af hændelser, der angår simpel vold (§ 244), mens enkelte angår trusler (§ 266) eller alvorligere vold (§ 245). I de fleste tilfælde fører lovovertrædelsen til en betinget eller ubetinget frihedsstraf.

Alle de bortviste personer er mænd, som i gennemsnit har været samboende med den eller de forurettede i syv år. Mindst en tredjedel af de par og partnere, som bortvisningssagerne angår, er flyttet fra hinanden umiddelbart efter bortvisningen.

Politiet er forpligtet til at underrette de sociale myndigheder om en bortvisning senest samme dag, som afgørelsen om bortvisning træffes. Det er dog usikkert, om denne underretning har fundet sted i alle tilfælde. I en del af sagerne sker underretningen af de sociale myndigheder en eller et par dage for sent.

Afgørelse om bortvisning og forkyndelse heraf sker i de fleste tilfælde i løbet af én eller to dage efter tidspunktet for det overgreb, der ligger til grund for bortvisningen. Selve bortvisningerne har i gennemsnit varet i 25 dage. I otte sager er der sket forlængelse af bortvisningen, mens bortvisningen omvendt i 14 tilfælde er bortfaldet før tid. Sidstnævnte skyldes typisk, at parret er flyttet sammen igen.

I syv af bortvisningssagerne overtrædes forbuddet mod at opholde sig i hjemmet eller i nærheden af hjemmet og/eller de tilhold, der måtte være knyttet til bortvisningen.

I kun godt halvdelen af bortvisningssagerne har socialforvaltningen kontakt med den ene eller begge parter i bortvisningssagen. Det er forholdsvist sjældent, at socialforvaltningen er proaktiv, idet kontakten i de fleste af disse sager skabes ved, at parterne selv henvender sig til socialforvaltningen.

Socialforvaltningerne er undertiden i tvivl om deres rolle i forbindelse med en bortvisningssag. I det omfang, der er kontakt mellem socialforvaltningerne og de involverede i bortvisningssagen, består det typisk i en samtale eller to, som finder sted på socialforvaltningen. Hjemmebesøg samt længerevarende opfølgning sker udelukkende i de tilfælde, hvor der er børn i familien. I sådanne sager kan der forekomme bl.a. rådgivning om samkvem med børn i forbindelse med skilsmisssager og samtaler omkring børnenes trivsel. Det er i ingen af sagerne oplyst, at der er igangsat behandling, der sigter mod at mindske den krænkende parts voldelige tendenser.

Samarbejde om bortvisningssagen mellem de sociale myndigheder og politiet begrænser sig i de fleste tilfælde til underretning om afgørelsen. I enkelte tilfælde er der dog tale om samarbejde vedrørende løsning af de problemer, der relaterer sig til sagen.

Bortvisning fra hjemmet er i alle tilfælde sket efter anmodning fra den forurettede, men det er ikke forurettede, der i første omgang har taget initiativet hertil. Det er i langt de fleste tilfælde politiet, som har oplyst og vejledt forurettede om muligheden for bortvisning. Det indikerer, at der ikke er alment kendskab til muligheden for at få en voldelig partner bortvist.

Evalueringen tyder på, at der i politikredsene har der fundet en orientering om bortvisningsloven ved lovens ikrafttræden, og at der er udformet en særskilt vejledning om loven. Alligevel vurderes kendskabet til loven at være mangelfuldt.

Generelt giver politiet udtryk for, at bortvisningsloven er et meget positivt og godt instrument i sager om vold o. lign. i hjemmet.

Indhold

Indhold	5
1. Loven - dens tilblivelse og indhold	7
1.1 Lovens tilblivelse og formål	7
1.2 Inspiration udefra	7
1.3 Den danske lovgivning	10
2. Evalueringens data og metode	12
3. Antallet af sager om bortvisning	14
3.1. Sager modtaget fra politiet	14
3.1.1 Fejljournaliseringer	14
3.1.2 Antal sager vedrørende bortvisningsloven	16
3.2 Sager modtaget fra Socialforvaltningerne	16
3.3 Potentielle bortvisningssager	16
4. Beskrivelse af bortvisningssagerne	16
4.1 Tidsmæssig fordeling af sagerne	16
4.2 Fordeling efter politikredse	17
4.3 Baggrunden for bortvisning	19
4.4 Køn, alder og etnisk baggrund	20
4.5 Samliv	21
4.6 Underretning af socialforvaltningen	21
4.7 Midlertidigt opholdssted for den bortviste part	21
4.8 Prøvelse ved retten	22
4.9 Vejledning	22
4.10 Tilhold	22
4.11 Forløbet fra gerningsdato til anmodning, afgørelse og forkyndelse	23
4.12 Bortvisningens varighed	24
4.13 Bortfald før tid	25
4.14 Forlængelse af bortvisningen	25
4.15 Overtrædelser af forbud mod ophold i hjemmet	25
4.16 Varetægtsfængsling	26
4.17 Strafferetlig afgørelse	26
4.18 Tidligere kriminalitet	27
5. Socialforvaltningens sager	27
5.1 Underretning om bortvisningen	27
5.2 Samarbejde med politiet	28
5.3 Kontakten til forurettede og bortviste	28
5.4 Hjælpeforanstaltninger	28
6. Interview med politiet	30
6.1 Bortvisning – beslutning og forløb	30
6.2 Information om loven og vejledninger	32

6.3 Lovens anvendelse	32
6.4 Alternativerne.....	35
6.5 Holdning til loven.....	35
6.6 Virkningen af bortvisningen.....	36
6.7 Samarbejde med de sociale myndigheder	36
7. Diskussion	37
7.1 Begrænset anvendelse af bortvisningsloven	37
7.2 Politiets holdning til loven	39
7.3 Sagstyper	39
7.4 Fejljournalisering	39
7.5 Politiets underretning af kommunerne	40
7.6 Socialforvaltningens rolle	40
7.7 Politiets opfølgning	41
7.8 Bortvisningens betydning for parterne.....	41

1. Loven - dens tilblivelse og indhold

1.1 Lovens tilblivelse og formål

Den danske *Lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv.*, i det følgende bortvisningsloven, trådte i kraft den 1. juli 2004. De første tiltag til etableringen af denne lov fremgår af *Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder* fra den 8. marts 2002. Et af de punkter i handlingsplanen, som angår tiltag rettet mod voldsudøveren, lyder på at ”undersøge muligheden for at indføre en ordning, hvor voldsudøveren midlertidigt fjernes fra hjemmet, så ofrene kan blive boende i hjemmet”. På denne baggrund blev der i marts 2002 dannet en projektgruppe, som fik til opgave at undersøge spørgsmål knyttet til en sådan ordning.

I projektgruppens rapport fra august 2003, *Rapport om fjernelse af truende personer fra hjemmet (”Østrigsmodellen”) og straffeloven § 265*, gennemgås de retlige og praktiske spørgsmål, der er forbundet med en lovgivning om fjernelse af voldsudøveren fra hjemmet, samt andre landes overvejelser og erfaringer med tilsvarende ordninger,¹ og det anbefales, at en lignende ordning indføres i Danmark.

I september 2003 anmodede Justitsministeriet Strafferetsplejeudvalget om at arbejde videre med spørgsmålet, og i februar 2004 blev Strafferetsplejeudvalgets betænkning, *Betænkning om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet mv.*, offentliggjort. Betænkningen indeholder et udkast til lov om bortvisning. Lovforslaget blev fremsat den 31. marts 2004, og bortvisningsloven trådte, som sagt, i kraft den 1. juli 2004.

Ifølge Strafferetsplejeudvalgets kommissorium må formålet med at indføre bortvisningsloven ses som et led i bekæmpelsen af vold i hjemmet. Strafferetsplejeudvalget omtaler i betænkningen bortvisningens primære funktion som foreløbigt, men effektivt, at modvirke recidivrisikoen. I kommissoriet er der videre anført et retfærdighedsformål, idet det nævnes, at det i tilfælde af vold i hjemmet ikke er rimeligt, at det er ofrene, typisk kvinden og børnene, der er nødsaget til at fraflytte det fælles hjem. Yderligere kan bortvisning ifølge Strafferetsplejeudvalget medvirke til, at der gribes (tidligere) ind over for alvorlige samlivsproblemer og eventuelt findes en løsning på problemerne.

1.2 Inspiration udefra

Flere lande har i dag regler, som tillader myndighederne at bortvise en voldelig person fra eget hjem. Her skal kort omtales de bortvisningsordninger og regler, som findes i de lande,

¹ De lande, der omtales i rapporten, er Østrig, Sverige, Norge og Finland. Erfaringerne med en bortvisningsordning stammer fra Østrig, som har haft en sådan ordning siden 1997. Reglerne om bortvisning fra hjemmet trådte i Norge i kraft den 10. januar 2003 og i Sverige den 1. september 2003. På tidspunktet for projektgruppens rapport var reglerne om bortvisning endnu ikke vedtaget i Finland, men forelå i form af et forslag i en betænkning fra det finske justitsministerium.

der er hentet inspiration fra i forbindelse med udarbejdelsen af den danske bortvisningslov. For en mere fyldestgørende redegørelse henvises til *Rapport om fjernelse af truende personer fra hjemmet ("Østrigsmodellen") og straffeloven § 265* og *Betænkning om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet mv.*

Ordningen i Østrig blev indført den 1. maj 1997 med det formål at beskytte kvinder mod vold i hjemmet samt at yde kvinden støtte i den efterfølgende periode. Den østrigske model består af tre led.

Første led er politiets bortvisning af en voldelig person fra eget hjem. Bortvisningen er politiets afgørelse, og denne kan træffes uden forurettedes anmodning. I sidstnævnte tilfælde har den forurettede part ingen indflydelse på politiets beslutning. Grundlaget for en bortvisning er formodning om et forestående alvorligt overgreb. Denne antagelse kan være understøttet af forudgående overgreb, men det er ikke en betingelse, at der allerede har fundet et overgreb sted. Bortvisningen gælder i ti dage, medmindre den forurettede selv anmoder en familiedomstol om forlængelse.

Andet led i den østrigske model består af proaktiv støtte. Det er pålagt politiet at informere kvinden om muligheden for rådgivning samt at underrette særlige interventionscentre om sagen.² Den forurettede kontaktes herefter telefonisk, via post eller ved personligt fremmøde af medarbejdere fra et interventionscenter, og der gives rådgivning om skilsmisse, forlængelse af bortvisning mv. Medarbejderne i interventionscentrene er jurister, socialrådgivere og terapeuter. I den østrigske model er professionel hjælp til forurettede således indbygget i ordningen.

Det tredje led i den østrigske model angår eventuel forlængelse af bortvisningen og kræver, som nævnt, at forurettede selv anmoder en familiedomstol herom. Forlængelsen kan ske i op til tre måneder, medmindre kvinden anmoder om skilsmisse eller lignende.

Til forskel fra Østrig har *den svenske ordning* om bortvisning strafferetlig karakter og er indskrevet i lovgivningen om besøgsforbud (tilhold). Et besøgsforbud indebærer, at en person ikke må besøge eller på anden vis tage kontakt til den, der er beskyttet af forbuddet. Den svenske lov, *Lagen om besöksförbud*, har eksisteret siden 1988, men blev ændret den 5. juni 2003, således at der blev skabt mulighed for, at besøgsforbuddet kan omfatte en persons eget hjem. Denne form for besøgsforbud kan meddeles, hvis der er en umiddelbar risiko for overgreb, forfølgelse eller anden form for alvorlig chikane over for en samboende. I vurderingen af, om der foreligger en sådan risiko, vægter parternes relation til hinanden, om der tidligere har været lignende episoder mellem parterne samt forekomsten af tidligere domme for vold o.

² Endvidere er det politiets opgave at orientere såvel den forurettede som den bortviste om, hvad ordningen indebærer, og at udlevere skriftligt informationsmateriale til parterne.

lign. Samtidig med vedtagelsen af denne mulighed for at bortvise voldelige personer fra eget hjem blev der vedtaget et 'særligt udvidet besøgsforbud', som giver mulighed for, at forbuddet – ud over bopælen – kan omfatte andre geografiske områder, såsom forurettedes arbejdsplads eller andre steder, hvor forurettede færdes. De to lovændringer trådte i kraft den 1. september 2003.

Varigheden af besøgsforbud i eget hjem er i den svenske ordning på maksimalt 30 dage og kan derefter forlænges med en uge ad gangen. I lighed med den østrigske ordning er en afgørelse om besøgsforbud i eget hjem ikke afhængig af forurettedes anmodning, idet anklagemyndighederne kan træffe afgørelsen 'når der i øvrigt findes anledning hertil'. I modsætning til den østrigske ordning har både forurettede og bortviste mulighed for at kræve beslutningen om besøgsforbud i eget hjem prøvet ved retten. Anklagemyndigheden har pligt til at underrette de sociale myndigheder om en afgørelse om besøgsforbud i eget hjem.

I lighed med Sverige har også *Norge* indført ændringer i deres lovgivning om besøgsforbud (tilhold). Et besøgsforbud kan angå, at en person ikke må a) opholde sig på en bestemt lokalitet eller b) ikke tage kontakt til en anden. Den norske straffelov har siden 1994 inkluderet en regel om besøgsforbud, og efter en ændring den 10. januar 2003 kan der nu gives forbud mod, at en person opholder sig i eget hjem. Betingelserne for at meddele et besøgsforbud i eget hjem er meget lig de svenske, og afgørelsen træffes også i Norge af anklagemyndigheden på baggrund af en anmodning fra forurettede, eller når almene hensyn kræver det.

Forbud mod at opholde sig i eget hjem har i Norge førhen været muligt via *Barneloven* og *Ekteskapsloven*. Beslutningen om at udarbejde nye regler beror på, at der har vist sig at være forskellig praksis vedrørende tolkningen af de tidligere regler. På grund af foranstaltningens indgribende karakter har man anset det for at være nødvendigt at have et entydigt hjemmelsgrundlag. Besøgsforbud i eget hjem kan meddeles for maksimalt tre måneder, og efterfølgende er der mulighed for forlængelse. Opretholdelse af forbuddet kræver, at betingelserne fortsat er til stede.

Også i *Finland* er der gennemført en ændring i *Lagen om besöksförbud* (tilhold), som dermed giver mulighed for, at besøgsforbud kan dække eget hjem. Finlands lov om besøgsforbud har eksisteret siden 1999, mens ændringerne, der angår besøgsforbud i eget hjem, trådte i kraft den 1. januar 2005. Dette forbud kan suppleres med et udvidet besøgsforbud i form af et geografisk udvidet tilhold. Et besøgsforbud i eget hjem ('familieinternt besøgsforbud') indebærer, at den bortviste hverken må møde op på bopælen eller tage nogen form for kontakt til forurettede. I lighed med de norske regler, kan et besøgsforbud i eget hjem meddeles for en periode på op til tre måneder, og herefter kan forbuddet forlænges.

1.3 Den danske lovgivning

I Strafferetsplejeudvalgets betænkning defineres bortvisning som ”*et strafsanktioneret forbud mod, at en person i en nærmere fastlagt, i almindelighed kortere periode opholder sig i det fælles hjem, dvs. boligen for personens husstand – uanset personens retlige forhold til husstanden og boligen.*” (Betænkning nr. 1439 s. 78). Bortvisning fra hjemmet er således uafhængig af den retlige relation mellem personerne i husstanden og af, hvem der har ejendomsretten til boligen.

Bortvisning fra hjemmet forudsætter for det første, at der er en begrundet mistanke om, at den bortviste over for et medlem af husstanden har begået en lovovertrædelse, der angår straffelovens §§ 210 (incest), 213 (vanrøgt og nedværdigende behandling i familieforhold), 266 (trusler) eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26 (forbrydelser mod kønssædeligheden, forbrydelser mod liv og legeme og forbrydelser mod den personlige frihed), og hvor strafferammen er på minimum et år og seks måneders fængsel. Endvidere kan bortvisning ske på baggrund af trusler om simpel vold (§ 244). Herved er der skabt mulighed for at bortvise personer, uanset der ikke allerede er begået en lovovertrædelse. Dette forhold er taget med ud fra betragtninger om, at man herigennem undgår at være nødsaget til at afvente, at en lovovertrædelse begås, og i stedet har mulighed for at gribe ind på et tidligere tidspunkt, jf. også de nævnte formål ved bortvisningsloven.

For det andet kræver bortvisning, at en forbliven i hjemmet vil indebære fare for (yderligere) lovovertrædelser.

For det tredje forudsætter en bortvisning, at denne må betragtes som et rimeligt indgreb. Der skal således være tale om proportionalitet mellem overgrebet og tiltaget. Ved vurderingen heraf indgår på den ene side karakteren af den krænkende parts adfærd samt hensynet til husstanden og på den anden side hensynet til den krænkende part selv, herunder hensyntagen til, om den krænkende part fx udøver sit erhverv i hjemmet.

Bortvisning fra hjemmet kan meddeles i op til fire uger, hvorefter der er mulighed for forlængelse i op til fire uger ad gangen. Loven gælder alene personer over 18 år.

I tilslutning til bortvisningen kan der udstedes et almindeligt tilhold, hvor den bortviste forbydes at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden. Der er endvidere mulighed for at meddele et geografisk bestemt tilhold, hvilket indebærer, at den bortviste ikke må opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller af forurettedes arbejds- eller uddannelsessted mv. Disse to former for tilhold, der begge indgår i bortvisningsloven, adskiller sig fra straffelovens § 265 (polititilhold) ved at have en langt kortere gyldighed. Mens polititilhold efter § 265 nor-

malt har en gyldighed på 5 år, gælder tilhold i tilknytning til bortvisning i samme tidsrum som selve bortvisningen, dvs. i op til fire uger med mulighed for forlængelse. I lighed med selve bortvisningen skal formålet med et tilhold ses som forebyggelse af yderligere overgreb. Formålet med at indføre et geografisk bestemt tilhold i forbindelse med en bortvisning er at danne en såkaldt 'sikkerhedszone' for den forurettede. Denne zone kan medvirke til både at øge trygheden hos forurettede og til at mindske risikoen for, at der finder yderligere overgreb sted.

Afgørelse om bortvisning kan træffes på baggrund af en anmodning fra et medlem af husstanden, eller når 'almene hensyn kræver det'. I sidstnævnte tilfælde er det politiet, der skønner, at det er nødvendigt. Når forurettedes anmodning ikke er påkrævet i reglerne om bortvisning, skyldes det ønsket om at have mulighed for at gribe ind i tilfælde, hvor den forurettede af frygt for repressalier, følelsesmæssig resignation mv. selv undlader at anmode om bortvisning.

Afgørelse om bortvisning træffes af politimesteren (politidirektøren) og kan inden 14 dage kræves behandlet ved byretten.

Straffen for at overtræde en bortvisning kan være en bøde eller fængsel i indtil to år. Det er politiets opgave at påtale en overtrædelse, og dette kan ske på anmodning fra forurettede, eller når det findes nødvendigt ud fra 'almene hensyn'.

Det er politiets (politimesterens/-direktørens) pligt at orientere de sociale myndigheder om sagen, og dette skal ske senest samtidig med afgørelsen om bortvisning. Denne underretningspligt skal sikre, at de sociale myndigheder iværksætter de nødvendige sociale foranstaltninger.

Varigheden af bortvisningen kan, som nævnt, variere og må maksimalt være på fire uger, dog med mulighed for forlængelse. Bortvisningens varighed bør ifølge Strafferetsplejeudvalget være en balance mellem, at der skal skabes tid til at løse de problemer, som bortvisningen afspejler, og at bortvisningen ikke skal vare længere end nødvendigt. Der er ikke fastsat en længstetid for bortvisningens samlede varighed, og det er op til politimesteren (politidirektøren) at træffe afgørelse om en eventuel forlængelse. En forlængelse kræver, at betingelserne for bortvisningen fortsat er til stede. Proportionalitetshensynet betyder endvidere, at kravene til forlængelse skærpes, jo længere tid indgrebet varer. Ved spørgsmål om forlængelse af bortvisningen bør der ifølge Strafferetsplejeudvalget også tages hensyn til, om der er taget initiativ til løsning af nogle af de bagvedliggende problemer. Hvis det er tilfældet, vil en forlængelse lettere kunne opnås. Bortvisningen kan ophøre i tilfælde, hvor samlivet genoptages. Forudsætningen er dog, at der er tale om en frivillig genoptagelse af samlivet, og at bortvisningen skyldes overgreb mod partneren og ikke mod børn. Ved vurderingen af, om genopta-

gelse af samliv skal føre til ophævelse af bortvisningen, er det afgørende, om bortvisningen er sket på forurettedes anmodning eller på politiets foranledning. I sidstnævnte tilfælde vil en genoptagelse af samliv oftest ikke føre til en ophævelse af forbuddet, men derimod blive betragtet som en overtrædelse.

2. Evalueringens data og metode

Evalueringen af bortvisningsloven blev påbegyndt sommeren i 2006. Den sigter mod at belyse lovens anvendelse, at beskrive selve bortvisningssagerne samt politiets og socialforvaltningernes rolle og tiltag i forbindelse med en bortvisningssag. Evalueringen belyser derimod ikke, hvordan de involverede parter har oplevet bortvisningen, eller hvilken betydning det har haft for deres liv. Det skyldes først og fremmest, at det må forventes at blive meget vanskeligt at gennemføre en interviewundersøgelse med parterne.

Evalueringen er baseret på oplysninger fra dels politiets rapporter vedrørende bortvisning, dels socialforvaltningernes dokumenter og dels interview med politiet. Endvidere indgår der tabeloplysninger fra Danmarks Statistik samt oplysninger fra Kriminalregistret.

Der er endvidere taget initiativ til at foretage interview med socialforvaltninger, men det er ikke lykkedes at få kontakt med relevante personer i de socialforvaltninger, der var udvalgt til at indgå i undersøgelsen. Det betyder, at socialforvaltningernes synspunkter desværre ikke er omfattet af evalueringen.

Politiets rapporter om bortvisning fra hjemmet er indhentet med hjælp fra Rigspolitiets Administrationsafdeling. Med henvisning til evalueringen har Rigspolitiets Administrationsafdeling i en rundskrivelse til samtlige politikredse den 9. juni 2006 anmodet om at få tilsendt samtlige sager, der vedrører bortvisning fra hjemmet. Rundskrivelsen var vedlagt et udtræk fra politiets sagsstyringssystem med oplysninger om de sager, de enkelte politikredse havde oprettet under de journalkoder, som angår bortvisning fra hjemmet. Alle de 47 politikredse, som ifølge oplysningerne fra politiets sagsstyringssystem på det tidspunkt havde haft sager om bortvisning fra hjemmet, har derpå fremsendt sagerne eller oplysninger herom. Materialet indeholder typisk selve afgørelsen om bortvisning, politiets rapporteringer i sagen (anmeldelse, afhøringer mv.) og domsudskrifter fra eventuelle retssager, der er knyttet til sagen. Generelt er materialet meget informationsrigt, om end enkelte sager er sparsomt oplyst.

For at komplettere materialet fra politiet er der fra Kriminalregisteret indhentet oplysninger om den bortviste persons kriminelle forhold; dvs. tidligere kriminalitet samt oplysninger om, hvorvidt den episode, der foranledigede bortvisningen, har ført til en strafferetlig afgørelse.

Socialforvaltningernes notater vedrørende sagerne er indhentet via brev, og der er anmodet om oplysninger om både forurettede og bortviste i perioden omkring bortvisningen. Generelt har socialforvaltningerne været meget samarbejdsvillige, og kun i få tilfælde har det været nødvendigt at rykke for sagen.³

På baggrund af oplysningerne fra politiet er i alt 30⁴ kommuner blevet kontaktet, hvoraf 29 kommuner har indsendt det ønskede materiale. Det er forskellige afdelinger i kommunerne, der har håndteret bortvisningssagerne, bl.a. kommunernes familieafdeling og arbejdsmarkedsafdeling. Materialet fra kommunerne består af journalnotater, der vedrører henholdsvis forurettede og bortviste.

Der er foretaget interview med repræsentanter for politiet i otte politikredse. Disse politikredse er udvalgt på baggrund af omfanget af sager om bortvisning samt ud fra oplysninger om særlige forhold vedrørende bortvisningen, dvs. om der er sket forlængelse af bortvisningen, om forbuddet er overtrådt, om der er knyttet et tilhold til bortvisningen mv. Der er foretaget interview med i alt 11 personer fra politiet, og de interviewede er enten vicepolitimestre, politiinspektører, vicekriminalkommissærer, politiadvokater, kriminalassistenter eller vagthavende.

Oplysningerne fra Danmarks Statistik angår det, der kan betragtes som potentielle bortvisningssager, idet det er sager, der opfylder en række af de objektive kriterier, der ligger til grund for en bortvisning. Sagerne er afgrænset ud fra følgende kriterier: 1) gerningstidspunktet er inden for perioden 1. juli 2004 til 31. december 2005,⁵ 2) sagen angår § 210, § 213, §§ 216-262 a (med undtagelse af § 229, stk. 2, §§ 233-234, § 235, stk. 2, § 251, § 254, § 261, stk. 3) eller § 266, 3) sigtede og offer må formodes at have haft samme adresse på gerningstidspunktet, og 4) sigtede er fyldt 18 år på gerningstidspunktet.

Det bemærkes, at oplysningerne alene angår sager, hvor de omtalte kriminalitetstyper er registreret som hovedforholdet i sagen. I tilfælde af, at de pågældende kriminalitetstyper kun optræder som biforhold i en sag, vil sagen således ikke være inkluderet i opgørelsen.

Oplysninger om, hvorvidt sigtede og offer er samboende, er indhentet ved årsskiftet, idet bopælsoplysninger alene opdateres én gang årligt i Danmarks Statistik. For at komme gerningstidspunktet nærmest er bopælsoplysninger derfor kontrolleret primo 2005 og 2006 for sager med gerningstidspunkt inden for henholdsvis andet halvår 2004 og 2005, mens disse oplys-

³ Der er sendt op til to rykkere til de kommuner, der ikke har reageret på den første henvendelse.

⁴ I sager, hvor det af politiets oplysninger fremgår, at afgørelsen efterfølgende meget hurtigt er ændret, dvs. inden for 2 dage, og at forbuddet mod ophold i eget hjem derfor er bortfaldet, er der ikke indhentet oplysninger fra socialforvaltningerne. Det drejer sig om i alt fire sager fra fire forskellige kommuner.

⁵ Det har ikke været muligt at få oplysninger om sager fra 2006 fra Danmarks Statistik, da Danmarks Statistiks oplysninger om strafferetlige afgørelse kun opdateres én gang årligt.

ninger stammer fra primo 2005 for sager med et gerningstidspunkt inden for første halvår 2005. Herved vil der blive inkluderet nogle sager, hvor parret er flyttet fra hinanden inden gerningsdatoen, men samtidig vil der blive ekskluderet sager, hvor parret var samboende på gerningstidspunktet, men efterfølgende er flyttet fra hinanden. Endvidere vil de tilfælde, hvor parterne kun har boet sammen meget kortvarigt, herunder ikke ved tidspunktet for opdatering af boligoplysninger, ikke være inkluderet. Disse mangler vil kvantitativt set til en vis grad opveje hinanden, men der er næppe tvivl om – også under hensyntagen til, at der kun er inkluderet sager, hvor de nævnte lovovertrædelser er hovedforholdet – at tallene fra Danmarks Statistik underestimerer omfanget af potentielle bortvisningssager. Som nævnt kan en bortvisning også angå trusler om vold efter § 244, og sådanne potentielle sager er af oplagte grunde ikke omfattet af oplysningerne fra Danmarks Statistik.

For de sager, der på denne måde er afgrænset i Danmarks Statistik, er der oplyst om kriminalitetens og afgørelsens art, politikreds, eventuel varetægtsfængsling, gerningspersonens alder, køn og etniske baggrund.

3. Antallet af sager om bortvisning

3.1. Sager modtaget fra politiet

Rigspolitiets anmodning til politikredsene om sager, der angår bortvisningsloven, resulterede i, at der blev tilsendt oplysninger om i alt 279 sager. For størstepartens vedkommende er der imidlertid tale om fejljournaliseringer, hvilket vil sige, at sagerne i politiets system er journaliseret under en kode, som henviser til bortvisningsloven, men sagerne angår reelt ikke denne lovgivning. Af de 279 sager, som der er modtaget, angår kun 54 bortvisningsloven, mens 225 er fejljournaliseret.

3.1.1 Fejljournaliseringer

Knap halvdelen (111) af de 225 sager, som ikke angår bortvisningsloven, skulle rettelig være registreret som overtrædelser af Lov om restaurations- og hotelvirksomhed mv. (§ 31) eller som overtrædelse af bekendtgørelse om offentlig orden mv.⁶ Yderligere 63 af sagerne vedrører reelt polititilhold efter straffelovens § 265. Om de resterende 51 sager fremgår det blot, at de ikke vedrører bortvisningsloven, men da der alene er fremsendt summariske oplysninger om disse sager, vides det ikke, hvilken form for lovovertrædelse der reelt er tale om. Disse sager kan således også godt tænkes at angå de ovennævnte paragraffer.

⁶ 'Bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkelt personers og den offentlige sikkerhed mv. samt adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger'. I 81 af tilfældene er det blot angivet, at sagen rettelig angår restaurationsloven eller bekendtgørelse om offentlig orden, mens 13 af sagerne vedrører restaurationsloven og 17 bekendtgørelse om offentlig orden.

Af de sager, der er fejljournaliseret, er 45 oprettet i 2004, mens 114 stammer fra 2005 og 66 fra 2006. Eftersom denne evaluering indeholder sager fra knap halvdelen af årene 2004 og 2006, er der således ikke umiddelbart tegn på en faldende tendens i antallet af fejljournaliseringer.

I størsteparten af tilfældene har de politikredse, som har indsendt de fejljournaliserede sager, noteret, at der er tale om ukorrekt journalisering. I 163 af de 225 ukorrekte sager, har politikredsen således selv omtalt fejljournaliseringen. I de fleste af de øvrige sager hersker der ikke tvivl om, at der er tale om fejljournalisering, selv om sagernes ukorrekte journalisering ikke er kommenteret fra politiets side. I nogle få tilfælde kan det være et fortolkningsspørgsmål, om sagen rettelig henhører under bortvisningsloven. Dette rum for fortolkning skyldes bortvisningslovens bestemmelser om fælles husstand. I bemærkningerne til lovforslagets bestemmelser indgår begrebet på følgende vis:

Ved *hjem* forstås den pågældende persons bopæl (der samtidig danner den fysiske ramme for en familie eller et lignende personligt fællesskab, dvs. for en *husstand*, jf. bemærkningerne til § 2).

Til § 2

Det er endvidere en betingelse, at det strafbare forhold er begået mod et medlem af *husstanden*. Husstanden vil som udgangspunkt skulle afgrænses i overensstemmelse med det lejeretlige husstandsbegreb, jf. lejelovens §§ 26, stk. 2, § 75, stk. 2, og 77 a. Grænsetilfælde, hvor der kan være tvivl om rækkevidden af det lejeretlige husstandsbegreb, kan endvidere være omfattet af bortvisningsreglen, hvis boligfællesskabet efter en samlet vurdering kan sidestilles med et familiefællesskab. Bortvisning vil herefter kunne ske ikke blot af en mand, der krænker sin hustru eller samlever, men eksempelvis også af en kvinde eller voksne børn samt andre medlemmer af en husstand.

Det fremgår af ovenstående, at det ikke er muligt at afgrænse husstanden blot ved hjælp af personer, der har deres folkeregisteradresse på bopælen. I stedet bliver det et vurderings spørgsmål, om parterne kan betragtes som værende en del af samme husstand. I de få tilfælde, hvor sagen er registreret som fejljournaliseret ud fra en vurdering af, at der ikke er tale om en fælles husstand, bor parterne reelt set ikke sammen på afgangstidspunktet. Disse sager angår tidligere ægtefæller eller børn, der er flyttet hjemmefra.⁷

⁷ Eksempelvis omhandler en af sagerne et tilfælde, hvor den krænkende på grund af boligmangel flytter ind hos forurettede halvanden måned før episoden, der foranlediger anmodningen om bortvisning. Vedkommende er dog flyttet ud igen allerede to uger efter at være flyttet ind, dvs. knap en måned før overgrebet. Denne sag betragtes som en fejljournalisering.

3.1.2 Antal sager vedrørende bortvisningsloven

Det reelle antal bortvisningssager i den undersøgte knap toårige periode er således 54. Af de 54 sager angår de 45 en bortvisning, mens de øvrige ni alene angår bortvisningsanmodninger, som ikke efterfølgende har medført en bortvisning.

Ved siden af disse 54 sager, der danner grundlaget for denne evaluering, er der modtaget oplysninger om yderligere fire sager. Det drejer sig dels om to sager, som ikke er indsendt, fordi sagerne fortsat var verserende på anmodningstidspunktet (9. juni 2006), og dels om to sager (fra henholdsvis København og Grenå politikreds), som er igangsat efter tidspunktet for anmodningen.

3.2 Sager modtaget fra Socialforvaltningerne

Kommunerne er alene forespurgt om oplysninger i de sager, hvor der er sket bortvisning. Heraf er fire sager dog frasorteret på grund af forbuddets meget korte varighed, jf. bemærkninger under afsnittet om evalueringens metode. Fra kommunerne er der modtaget oplysninger om i alt 39 af disse 41 sager. De resterende to sager er der ikke modtaget oplysninger om, idet en kommune, som sagt, ikke har fremsendt materiale til brug for evalueringen.

3.3 Potentielle bortvisningssager

I perioden fra 1. juli 2004 til 31. december 2005 var der ifølge oplysningerne fra Danmarks Statistik i alt 1292 sager, hvor bortvisning formentlig ville kunne komme på tale, jf. de nævnte udvælgelseskriterier. Som påpeget, er der givetvis tale om et minimumstal. Ud af de 1292 sager var der ved udgangen af 2005 ikke truffet en strafferetlig afgørelse i 437 af sagerne, mens det var tilfældet for de øvrige 855 sager.

Oplysningerne om de potentielle sager anvendes som baggrund for at vurdere karakteristika ved de gennemførte bortvisningssager samt omfang og fordeling af bortvisningssager i politikredsene.

4. Beskrivelse af bortvisningssagerne

Det følgende omhandler de 54 bortvisningssager, der er registeret fra lovens ikrafttræden den 1. juli 2004 og frem til Rigspolitiets anmodning om indsendelse af sagerne den 9. juni 2006.

4.1 Tidsmæssig fordeling af sagerne

I den tidligste af de 54 sager er afgørelsen om bortvisning truffet den 11. juli 2004, mens den seneste af bortvisningsafgørelserne er fra den 3. maj 2006.

Som det fremgår af tabel 1, stammer en forholdsvis stor del af sagerne fra tredje og fjerde kvartal i 2004, dvs. perioden umiddelbart efter lovens ikrafttræden. I alt 24 af de 54 sager stammer fra denne periode. Det forholdsvis lille antal afgørelser i 2. kvartal i 2006 skal ses i forhold til, at sagerne alene er indsamlet frem til den 9. juni 2006. På trods heraf kan fordelingen af sagerne tyde på, at der har været størst opmærksomhed om den nye lov umiddelbart efter, loven var trådt i kraft.

Tabel 1. Sager om bortvisning fordelt efter tidspunktet for afgørelsen.

	Anmodning uden efterfølgende bortvisning	Anmodning og efterfølgende bortvisning	I alt
3. kvartal 2004	4	7	11
4. kvartal 2004	2	11	13
1. kvartal 2005	1	5	6
2. kvartal 2005	0	6	6
3. kvartal 2005	1	5	6
4. kvartal 2005	0	4	4
1. kvartal 2006	1	5	6
2. kvartal 2006	0	2	2
I alt	9	45	54

Sammenlignet med det beregnede antal potentielle bortvisningssager, 1292, er der en betragtelig afstand til de 46 sager, der angår bortvisningsloven i den samme periode, 1. juli 2004 til 31. december 2005.

4.2 Fordeling efter politikredse

Af tabel 2 fremgår antallet af potentielle sager fordelt efter politikreds, ligesom fordelingen af de fejljournaliserede og de potentielle bortvisningssager er angivet. Mens antallet af bortvisningssager og fejljournaliserede sager angår perioden fra lovens ikrafttræden og frem til begyndelsen af juni 2006, så angår de potentielle sager en kortere periode, idet sager fra 2006 som nævnt ikke er inkluderet. Tabellen giver dermed ikke et præcist billede af forholdene, jf. også påpegningen af manglerne ved oplysningerne fra Danmarks Statistik, men det er dog muligt at få et indtryk af, i hvilket omfang bortvisningsloven er anvendt i de enkelte politikredse.

Det ses af tabellen, at København, Glostrup, Odense og Århus politikreds har haft relativt mange potentielle bortvisningssager – fra 83 til 112 potentielle sager. Færre, men fortsat flere end 30 potentielle sager har der været i Gladsaxe, Roskilde, Slagelse, Tønder, Randers og Ålborg.

Det er i lyset heraf bemærkelsesværdigt, at der har været så få sager om bortvisning i København, Århus og Odense. Det fremgår videre af tabel 2, at kredsene Slagelse, Tønder og Randers ikke har haft sager om bortvisning, og at Ålborg kun har haft én sag på trods af, at disse kredse i alle tilfælde har haft mere end 30 potentielle sager.

Tabel 2. Bortvisnings-sager, fejljournaliseringer og potentielle sager fordelt efter politikreds.

	Bortvisnings-sager	Fejljournaliseringer	Potentielle sager	Andel bortvisnings-sager i forhold til potentielle sager
København	1	86	112	1 %
Frederiksberg	2		23	9 %
Gentofte		5	5	
Lyngby	1	3	5	20 %
Gladsaxe	4	10	33	12 %
Hvidovre		15	12	
Glostrup	10	5	83	12 %
Tårnby		5	13	
Helsingør	2	4	14	14 %
Hillerød		5	22	
Frederikssund	2	1	21	10 %
Roskilde	2	4	43	5 %
Køge		1	19	
Holbæk	3	2	22	14 %
Kalundborg		2	7	
Ringsted			14	
Slagelse		1	34	
Næstved	1	3	27	4 %
Vordingborg	1		14	7 %
Nykøbing Falster		4	21	
Nakskov		2	14	
Bornholm			21	
Odense	2	10	93	2 %
Svendborg	2	1	12	17 %
Nyborg		1	14	
Assens	1		18	6 %
Middelfart		1	14	
Sønderborg			10	
Gråsten		4	14	
Tønder			35	
Haderslev	2		29	7 %
Ribe		1	9	
Esbjerg		2	21	
Varde	2		14	14 %
Fredericia		1	14	
Kolding	2	2	13	15 %
Vejle	1	10	9	11 %
Horsens	1	2	23	4 %
Herning		4	29	
Ringkøbing	1	2	4	25 %
Holstebro	1	1	22	5 %
Århus	1	3	101	1 %
Odder		3	11	
Silkeborg			15	
Randers		4	38	
Grenå	2	3	14	14 %
Viborg	2	4	17	12 %
Skive	1	3	12	8 %
Thisted		1	4	
Løgstør	3	3	11	27 %
Ålborg	1	1	50	2 %
Hobro			8	
Frederikshavn			9	
Hjørring			26	
I alt	54	225	1292	4 %

Glostrup er den politikreds, der har haft flest bortvisningssager, idet næsten en femtedel af sagerne er fra denne politikreds. En forklaring herpå er antagelig, at der er meget fokus på vold i hjemmet og på bortvisningsloven i Glostrup. I denne politikreds vurderer politiet kendskabet til loven som godt, idet information om loven ikke alene er givet ved lovens ikrafttræden, men sker løbende. Endvidere gennemgår politiet i Glostrup døgnrapporterne med henblik på at finde sager, hvor bortvisning vil være relevant. Det har givetvis også en betydning for, at der i politikredsen har været forholdsvis mange bortvisningssager.

I forhold til antallet af potentielle sager har også kredse som Løgstør, Ringkøbing, Lyngby, Svendborg, Kolding, Varde, Helsingør, Grenå og Holbæk haft et forholdsvis stort antal bortvisningssager.

Det ses videre af tabellen, at også andelen af fejljournaliserede sager fordeler sig meget ujævnt. Således er ingen af sagerne i Frederiksberg, Vordingborg, Assens, Haderslev og Varde fejljournaliserede, mens både andelen og antallet af fejljournaliserede sager er stort i København, Hvidovre og Vejle. Dertil kommer en række politikredse, som ikke har haft bortvisningssager, men op til fem fejljournaliserede sager.

4.3 Baggrunden for bortvisning

I alle de 54 sager, der angår bortvisningsloven, er det den forurettede, der har anmodet om bortvisningen. Der er således i intet tilfælde politiet, som har truffet afgørelsen ud fra 'almene hensyn'.

Det, der typisk anføres som grundlag for bortvisningsafgørelsen, er dels en begrundet mistanke om vold, dels en antagelse om, at forbliven i hjemmet vil medføre lignende kriminalitet, og endelig dels, at bortvisning ikke anses for at stå i misforhold til sagen i øvrigt. Disse begrundelser svarer til de tre forudsætninger for en bortvisning fra hjemmet, jf. afsnit 1.3. Hensynet til parrets børn anføres i et mindretal af sagerne, selv om der i langt de fleste af sagerne – 37 af de 45 sager, der er resulteret i bortvisning – er tilmeldt børn på adressen.

Det overgreb, der har ført til bortvisning fra hjemmet, fører i de fleste tilfælde også til en sigtelse. Kun i tre af de 45 sager er den bortviste person ikke samtidig blevet sigtet for en straffelovsovertrædelse. Af de øvrige 42 bortvisningssager angår en meget stor del simpel vold (§ 244). I den lille del af sagerne, der ikke angår simpel vold, er den krænkende part sigtet for enten trusler (§ 266) eller alvorligere vold (§ 245), jf. tabel 3.⁸ Ingen af bortvisningssagerne angår seksuelle overgreb eller de andre former for overgreb, som giver mulighed for bortvisning. Det skal dog tilføjes, at strafbare trusler og vold karakteriseres som kerneområdet for bortvisning af Strafferetsplejeudvalget.

⁸ Ingen af bortvisningssagerne angår den særligt alvorlige vold, § 246.

Tabel 3. Bortvisningssager og potentielle bortvisningssager fordelt efter kriminalitetens art.

	Bortvisningssager		Potentielle sager	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Seksualforbrydelser	0	0 %	86	7 %
§ 244	36	86 %	818	63 %
§ 245 – 246	3	7 %	92	7 %
§ 266	3	7 %	247	19 %
Øvrige lovovertrædelser	0	0 %	49	4 %
I alt	42	100 %	1292	100 %

Det ses videre af tabel 3, at også blandt de potentielle sager dominerer simpel vold og trusler, mens 11 pct. af de potentielle sager angår lovovertrædelser, som i intet tilfælde har ført til en bortvisning.

I de ni tilfælde, hvor en anmodning ikke har afstedkommet en bortvisning, skyldes det i tre af sagerne, at forurettede umiddelbart efter anmodningen selv trækker denne tilbage, og at politiet ikke finder, at 'almene hensyn' kræver, at bortvisningen alligevel sker. I to tilfælde underskriver forurettede ikke efterfølgende afgørelsen, da den krænkende part umiddelbart efter anmodningen er fraflyttet den fælles bolig. I de resterende fire tilfælde finder politiet, at der ikke er grundlag for udstedelse af et forbud, jf. de tre forudsætninger for bortvisning. I et af disse fire tilfælde skyldes afslaget primært proportionalitetshensyn, idet det tages i betragtning, at den krænkende part driver erhverv hjemmefra.

4.4 Køn, alder og etnisk baggrund

Kønsfordelingen er meget entydig, idet de 45 personer, der er bortvist fra hjemmet, alle er mænd.⁹ Også blandt de potentielle sager dominerer mændene, da 93 pct. af gerningspersonerne er mænd.

Med hensyn til den forurettede er denne i 42 af sagerne alene en kvinde, mens tre sager omfatter både en kvinde og parrets børn (i alt syv børn). I en af de 45 sager er det en hjemmeboende søn, der bortvises.

De bortviste personer er på afgørelsestidspunktet i alderen fra 19 år til 60 år, og er i gennemsnit 36 år gamle. Aldersfordelingen afviger ikke mærkbart fra den, der ses for gerningspersonen i de potentielle bortvisningssager. De forurettede er som regel jævnaldrende med de bortviste og er ligeledes i gennemsnit 36 år gamle.

Blandt de bortviste er 29 af dansk oprindelse (64 pct.), mens 15 er indvandrere (33 pct.), og en enkelt er efterkommer (2 pct.). En tilsvarende fordeling ses blandt de forurettede, idet 28 har en dansk baggrund, mens 17 er indvandrere. Blandt gerningspersonerne i de potentielle

⁹ Blandt de sager, hvor anmodningen ikke medfører en bortvisning, er der ét tilfælde, hvor den forurettede part er en mand og den krænkende person en kvinde.

sager er 70 pct. af dansk oprindelse, 27 pct. er indvandrere, og 2 pct. er efterkommere – en fordeling der svarer ganske godt til den, der ses for de bortviste.

4.5 Samliv

På tidspunktet for bortvisningen var alle parter, der var involveret i de 45 bortvisningssager, samboende. Ud af de 45 par var 23 ægtefæller på tidspunktet for bortvisningsafgørelsen, 17 var kærester, to var separeret, to var tidligere ægtefæller, og en sag drejer sig som sagt om en forælder/barn relation. I de fleste tilfælde drejer det sig om langvarige forhold, idet parterne har haft fælles adresse i gennemsnit i ca. 7 år inden bortvisningen.¹⁰

Af de indsendte dokumenter fra politiet fremgår det, at 14 af parrene ikke længere var samboende umiddelbart efter bortvisningens ophør, mens 22 af parrene var det. I de øvrige tilfælde er der ikke oplyst om samlivsforholdet. Folkeregisteroplysningerne viser, at pr. 1. november 2006 var antallet af par, der ikke er samboende, steget til 24, mens 19 par fortsat er tilmeldt samme adresse.¹¹

4.6 Underretning af socialforvaltningen

Politiet er forpligtet til at underrette de sociale myndigheder om en bortvisningsafgørelse. Denne underretning skal ske senest samtidig med, at afgørelsen træffes. At socialforvaltningerne er blevet underrettet, fremgår direkte af det indsendte materiale fra politiet i 29 af sagerne, mens oplysninger herom ikke foreligger i de øvrige sager. Af materialet, der er indsendt af socialforvaltningerne, fremgår det dog, at de er blevet underrettet af politiet i seks tilfælde, hvor denne oplysning ikke fremgår af politiets dokumenter. Hvorvidt der er sket underretning af de sociale myndigheder i de resterende 10 sager, vides ikke.

I 22 af de 29 sager, hvor politiet ifølge deres egne oplysninger har underrettet de sociale myndigheder, fremgår datoen for underretningen. I 12 tilfælde sker underretningen samme dag, som afgørelsen træffes, i syv tilfælde dagen efter, og i de resterende tre sager går der henholdsvis 3, 4 og 5 dage, før socialforvaltningerne underrettes.

4.7 Midlertidigt opholdssted for den bortviste part

Det fremgår af Strafferetsplejeudvalgets betænkning, at den bortviste, når forkyndelsen om bortvisning er sket, bør have mulighed for at hente nødvendige personlige effekter i hjemmet, og at politiet ved denne lejlighed bør ledsage den bortviste. Det ses da også i stort set alle sager, at politiet hjælper den bortviste med at hente personlige ejendele.

¹⁰ Denne udregning er baseret på folkeregisteroplysninger. Adresseoplysningerne fra Folkeregisteret stemmer ikke i alle tilfælde overens med den faktiske bopælsadresse.

¹¹ I de resterende to tilfælde er det ikke muligt at afgøre, om der er sket en ændring i forholdet. Dette skyldes, at oplysningen om, at parret reelt set var samboende på tidspunktet for bortvisningen, stammer fra politiets dokumenter. På afgørelsestidspunktet havde disse to par dog ikke fælles folkeregisteradresse, og det havde de fortsat ikke pr. 1. november 2006.

I 20 af de 45 sager indgår der oplysninger om den bortviste persons midlertidige opholdssted. Disse oplysninger stammer fra af den bortviste selv. 14 af dem får ophold hos familie eller venner, fire tager på krisecenter eller forsorgshjem, én tager i sommerhus, og endelig afsoner en person dom i en anden sag.

4.8 Prøvelse ved retten

Den bortviste kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt, kræve afgørelsen prøvet ved retten. Politiet skal oplyse den bortviste om denne ret ved afgørelsens forkyndelse, og i tilfælde, hvor den bortviste anmoder om at få sagen indbragt for retten, skal dette ske inden for 24 timer herefter, jf. bortvisningslovens § 6, stk. 3.

Langt de fleste, nemlig 38 ud af de 45 bortviste personer, ønsker ikke at benytte sig af muligheden for at få afgørelsen prøvet. Fire personer anmoder ved forkyndelsen om at få sagen indbragt for retten, men trækker efterfølgende denne anmodning tilbage. I de resterende tre sager indbringes sagen for retten, og i alle sagerne godkendes politiets afgørelse. Varigheden fra politiets til rettens afgørelse er på henholdsvis 2, 5 og 10 dage. I det ene tilfælde ankes byrettens kendelse, men denne godkendes efterfølgende af landsretten.

4.9 Vejledning

I Strafferetsplejeudvalgets betænkning anbefales det, at der udarbejdes en vejledning om såvel forurettedes som bortvistes retsstilling. I sensommeren 2004 udsendte Rigsadvokaten *Vejledning til personer, der er bortvist fra hjemmet i medfør af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.* Denne vejledning indeholder bl.a. oplysninger om, hvad en bortvisning indebærer, hvad der er tilladt for den bortviste person samt en klagevejledning.

I 24 af de 45 bortvisningssager foreligger der oplysning om, at en skriftlig vejledning – typisk folderen fra Rigsadvokaten – er udleveret til den bortviste person. I de øvrige sager er dette ikke oplyst.

4.10 Tilhold

I 13 af de 45 bortvisningssager er der samtidig blevet givet et tilhold i henhold til bortvisningslovens § 3, stk. 1, mens der til yderligere tre af bortvisningssagerne er knyttet en advarsel i henhold til straffelovens § 265 (polititilhold). Sidstnævnte tilhold har normalt en varighed på 5 år og er dermed væsentligt længere end tilhold i henhold til bortvisningsloven.

Af de 13 sager, der inkluderer tilhold i henhold til bortvisningsloven, angår tilholdet i ni tilfælde én person, i tre sager tre personer og i den resterende sag fem personer.¹² Tilholdene omhandler typisk skriftlige og telefoniske henvendelser.

Fem af de i alt 45 sager om bortvisning fra hjemmet indeholder et geografisk bestemt tilhold, jf. bortvisningslovens § 3, stk. 2.¹³ Det geografiske område er typisk afgrænset ved hjælp af vejnavne omkring bopælsadressen. I ét tilfælde afgrænses området til en radius på 1 km. fra ejendommen, mens det i et andet tilfælde bestemmes som 'børnenes øvrige opholdssteder uden for hjemmet'.

4.11 Forløbet fra gerningsdato til anmodning, afgørelse og forkyndelse

For at bortvisning skal have en betydning for den eller de forurettede, skal den typisk effektueres meget hurtigt efter overgrebet. Det sker da også i langt de fleste tilfælde.

De følgende beregninger er baseret på oplysninger for 41 sager, da oplysning om datoen for anmodning om bortvisning mangler i ét tilfælde og forkyndelsesdatoen i tre tilfælde.

Den tid, der går fra gerningsdatoen, dvs. datoen for den lovovertrædelse eller hændelse, bortvisningen relaterer sig til, og til afgørelsesdatoen, er i gennemsnit på tre dage. Fem sager overstiger en uge, mens afgørelsen i 11 sager træffes på selve gerningsdatoen, og i yderligere 17 sager træffes afgørelsen dagen efter.

Tiden mellem gerningsdatoen og datoen for forurettedes anmodning er derfor også relativ kort, idet den i gennemsnit er på 2½ dag.

Forkyndelsen af afgørelsen over for den krænkende part sker også inden for meget kort tid. I 37 af de 41 sager forkyndes afgørelsen samme dag, som denne er truffet, i tre tilfælde dagen efter og i et tilfælde tre dage efter.

Det betyder, at det samlede forløb af sagen – fra gerningsdato til forkyndelse – også bliver ganske kort, nemlig i gennemsnit på knap 3½ dag. I 10 af de 41 sager foregår hele forløbet på mindre end ét døgn, mens der i 18 går mindre end to døgn. I yderligere syv tilfælde sker for-

¹² Der er således fire af de bortviste personer, der har tilhold mod mere end én person i hjemmet, mens antallet af sager, hvor der optræder mere end én forurettet person, er tre. Kun i én af sagerne med flere forurettede personer dækker tilholdet alle personerne. I de øvrige to sager er bortvisningen i det ene tilfælde ikke kombineret med tilhold, mens den anden sag omfatter et tilhold vedrørende én af de forurettede.

¹³ I relation til afgrænsning af bopælen står der i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, at 'Boligen omfatter foruden eksempelvis en lejlighed eller et parcelhus også andre tilhørende rum og grundarealer, og med til hjemmet hører efter omstændighederne også erhvervslokaler og -arealer, der hører til boligen'. Et geografisk bestemt tilhold er derfor et tilhold, der strækker sig ud over dette. Eksempelvis er der ikke tale om et geografisk bestemt tilhold, når der i afgørelsen står, at forbuddet gælder bopælsadressen samt et område begrænset til opgangen samt p-pladsen foran blokken.

løbet inden for en uges varighed. Af de resterende seks sager varer forløbet i de tre op til 14 dage og de øvrige i henholdsvis 16, 17 og 28 dage. I de to sager, der varer længst, skyldes dette, at den bortviste først har været varetægtsfængslet, og at anmodningen om bortvisning først fremsættes kort før varetægtsfængslingens ophør. Hvis disse to sager udelades af beregningen, varer forløbet fra gerningstidspunkt til forkyndelse i gennemsnit 2½ dag.

I de 9 sager, hvor anmodningen ikke afstedkommer en bortvisning, træffes der i syv af tilfældene afgørelse inden for fire dage. I de to øvrige sager går der henholdsvis 24 og 73 dage mellem gerningsdatoen og afgørelsesdatoen. I sidstnævnte sag trækker forurettede anmodningen tilbage efter 1½ måned, og herefter går der igen en måned, før afgørelsen foreligger.

4.12 Bortvisningens varighed

Bortvisningens varighed varierer ifølge afgørelserne fra én uge til én måned og er typisk angivet til at vare i fire uger, jf. tabel 4. I en enkelt af sagerne er varigheden angivet til en måned, hvilket overskrider den tilladte varighed med et par dage.¹⁴

Tabel 4. Bortvisningssager fordelt efter bortvisningens fastsatte varighed ifølge afgørelsen.

	Antal
1 uge	3
2 uger	10
16 dage	1
4 uger	30
1 måned	1
I alt	45

Bortvisningens reelle varighed adskiller sig ofte fra den, der er anført i afgørelsen. Det skyldes, at bortvisningen til tider bortfalder før tid, eller at den efterfølgende forlænges. Den gennemsnitlige reelle varighed af bortvisningen, iberegnet forlængelser, er 25 dage og afviger dermed ikke mærkbart fra gennemsnittet af den tid, der er angivet i afgørelsen. Fordelingen ændrer sig imidlertid markant, idet varigheden af bortvisningen varierer fra én dag til 4½ måneder. Af tabel 5 ses den reelle varighed, og heraf fremgår, at otte af bortvisningerne har været mere end fire uger.

Tabel 5. Bortvisningssager fordelt efter bortvisningens reelle varighed.

	Antal
1-7 dage	11
8-14 dage	9
15-21 dage	2
22-28 dage	15
Mere end 4 uger	8
I alt	45

¹⁴ Denne bortvisnings reelle varighed er dog 27 dage.

4.13 Bortfald før tid

I 14 sager er bortvisningen bortfaldet før tid. I 13 tilfælde skyldes det, at parret er flyttet sammen igen, mens begrundelsen i den sidste sag er, at der på det pågældende tidspunkt er taget de fornødne tiltag for at forhindre en gentagelse.¹⁵ Denne sag omfatter – som den eneste af de 14 sager – børn som forurettede. I langt de fleste af sagerne er det parret selv, der retter henvendelse til politiet med oplysning om genoptagelsen af samlivet og ønsket om at få bortvisningen ophævet. I et par tilfælde er det politiet, der ved henvendelse erfarer, at samlivet er genoptaget, og derfor ophæver bortvisningen. Det sker desuden i flere tilfælde, at politiet i forbindelse med forbuddets ophør erfarer, at parret er flyttet sammen igen.

I de 14 sager, hvor bortvisningen er bortfaldet før tid, er den gennemsnitlige bortvisningsperiode på 8 dage. Den relativt korte bortvisningsperiode skyldes, at parrene i disse tilfælde ofte genoptager samlivet umiddelbart efter afgørelsen om bortvisning fra hjemmet.

4.14 Forlængelse af bortvisningen

Til en forlængelse af forbuddet kræves, som sagt, at betingelserne fortsat er til stede, og proportionalitetsreglen indebærer, at kravene skærpes, jo længere tid forbuddet varer. Ved beslutning om forlængelse af forbuddet bør det ifølge Strafferetsplejeudvalget også være af betydning, om der er taget initiativ til en varig løsning af de bagvedliggende problemer.

I otte af de 45 sager forlænges bortvisningen, og i tre af sagerne sker det mere end én gang. Det sker i alle tilfælde på baggrund af anmodning fra forurettede. Alle anmodninger om forlængelse er blevet imødekommet. Begrundelsen for afgørelsen om forlængelse svarer til begrundelsen for den oprindelige afgørelse om bortvisning og hviler på en vurdering af, at betingelserne for bortvisning fortsat er til stede. I enkelte sager anføres endvidere, at forlængelsen også er begrundet med bl.a. overtrædelse af forbuddet, igangværende eller foranstående retssag eller igangværende sag om forældremyndighed. Den samlede varighed af bortvisningen i sager med forlængelse spænder fra 35 til 137 dage med et gennemsnit på 63 dage.

4.15 Overtrædelser af forbud mod ophold i hjemmet

De overtrædelser, der omtales i dette afsnit, er dem, der meldes til politiet. Som det er fremgået, så er der imidlertid flere af parrene, der genoptager samlivet uden at meddele dette til politiet, og i princippet er der her tale om overtrædelse af forbuddet.

I syv af de 45 bortvisningssager er det oplyst, at forbuddet er overtrådt. I seks af sagerne sker der én overtrædelse, mens der i den resterende sag forekommer to overtrædelser. Overtrædelserne består i seks tilfælde af fysisk fremmøde, i ét tilfælde af en opringning og i den sidste af en sms-besked.

¹⁵ Disse tiltag dækker over dagligt tilsyn i hjemmet og aftale om aflastning af forældrene.

Hvorvidt der er tale om en overtrædelse eller ej, afhænger af bortvisningens karakter. Som tidligere omtalt er der nogle af bortvisningerne, der – udover forbuddet mod at indfinde sig på bopælen – har tilknyttet forskellige former for tilhold, såsom forbud mod telefoniske henvendelser eller ophold i et større geografisk område. I de tilfælde, hvor der ikke er knyttet et tilhold til bortvisningen, kan der således godt forekomme opringninger mv., uden at dette er en overtrædelse. Eksempelvis kører en af de bortviste personer rundt i området omkring forurettedes bopæl og tager på forskellig vis kontakt til de fælles børn, men eftersom forbuddet gælder fysisk fremmøde på bopælen, er der ikke tale om en overtrædelse af forbuddet.

Reaktionen på overtrædelserne varierer. I fem af sagerne opgives påtalen for overtrædelsen i henhold til Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. I ét tilfælde har overtrædelsen betydning for beslutningen om at forlænge forbuddet, mens den i det sidste tilfælde indgår som biforhold i den dom, der omhandler den lovovertrædelse, som ledte til bortvisningen.

4.16 Varetægtsfængsling

I 35 af de 45 sager er det oplyst, at den bortviste har været anholdt. Kun i meget få tilfælde – nemlig i to sager – er der sket varetægtsfængsling. De to personer varetægtsfængsles i henholdsvis 17 og 31 dage. Som nævnt fremsættes anmodningen om bortvisning i disse sager først kort inden varetægtsfængslingens ophør.

At der er forholdsvis få bortvisningssager med varetægtsfængslede, er i overensstemmelse med politiets vurdering af, hvilke sager bortvisning er anvendelig i, jf. det senere, idet politiet giver udtryk for, at bortvisning typisk vil kunne komme på tale, når sagerne ikke er så alvorlige, at den krænkende part varetægtsfængsles. De to sager med varetægtsfængslede illustrerer dog samtidig, at bortvisning også kan blive aktuelt i forlængelse af en varetægt.

Det skal desuden understreges, at der generelt anvendes varetægtsfængsling i relativt få af de sager, hvor bortvisning kunne have været en mulighed, nemlig i de potentielle bortvisningssager. Ud af de 1292 potentielle sager er der således kun sket varetægtsfængsling i 8 pct.

4.17 Strafferetlig afgørelse

I 40 af de 42 sager, hvor der er rejst en sigtelse i forlængelse af det overgreb, der har foranlediget bortvisningen, var sagerne pr. 1. november 2006 afgjort, jf. tabel 6. I 12 af sagerne er der idømt en ubetinget dom og i 15 en betinget dom. Endvidere er der i én sag givet en bøde og i én et tiltalefrafald. Elleve sager er endt med påtaleundladelse, frifindelser mv.

Som det fremgår af tabel 6, er der en relativt større andel ubetingede og betingede domme blandt bortvisningssagerne end blandt de potentielle sager, mens omvendt andelen af påtaleundladelser og frifindelser er mindre for bortvisningssagerne.

Tabel 6. Bortvisningssager og potentielle bortvisningssager fordelt efter afgørelsens art.

	Bortvisningssager		Potentielle sager	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ubetinget dom	12	30 %	160	19 %
Foranstaltningsdom			17	2 %
Betinget dom	15	38 %	191	22 %
Bøde	1	3 %	25	3 %
Tiltalefrafald	1	3 %	66	8 %
Påtaleundladelse, frifindelse mv.	11	28 %	368	43 %
I alt	40	100 %	855	100 %

I bortvisningssagerne varierer længden af de ubetingede domme fra én til otte måneders fængsel. I de fleste af dommene indgår der dog desuden andre forhold i dommen. I to tilfælde er forholdet, der foranledigede bortvisningen, ikke hovedforholdet i dommen.

4.18 Tidligere kriminalitet

I 27 af de 45 sager er den bortviste tidligere dømt for kriminalitet. Af disse 27 personer er 13 tidligere dømt for vold, først og fremmest simpel vold, men også enkelte tilfælde af alvorligere vold og vold eller trusler om vold mod tjenestemand.

5. Socialforvaltningens sager

Fra socialforvaltningerne er der, jf. pkt. 2 ovenfor, modtaget oplysninger om i alt 39 sager.

5.1 Underretning om bortvisningen

Som tidligere anført, er det pålagt politiet at underrette de sociale myndigheder ved afgørelser om bortvisning fra hjemmet.

Af materialet fra socialforvaltningerne fremgår det, at de i 24 af de 39 sager er blevet underrettet af politiet. For 18 af disse 24 sager stemmer det overens med de oplysninger, politiet har givet, mens socialforvaltningerne ifølge politiet også er underrettet i seks af de sager, hvor der ifølge socialforvaltningerne ikke er sket underretning. Hvorvidt denne diskrepans beror på, at underretningen er sket til en anden afdeling i socialforvaltningen end den, der har formidlet materiale til denne evaluering, vides ikke.

I tre af de sager, hvor politiet ifølge socialforvaltningen ikke har underrettet dem om bortvisningen, har socialforvaltningen fået oplysning herom fra den forurettede selv eller fra dennes læge.

Sammenlagt betyder det, at socialforvaltningerne ifølge det oplyste ikke er underrettet eller på anden måde har fået kendskab om 12 af bortvisningssagerne.

5.2 Samarbejde med politiet

Samarbejde om bortvisningssagen mellem de sociale myndigheder og politiet synes ret begrænset. I størsteparten af sagerne består kontakten mellem politi og de sociale myndigheder udelukkende i, at politiet underretter om afgørelsen. I enkelte tilfælde henvender politiet sig endvidere til de sociale myndigheder ved forbuddets ophør, mens der i fem sager forekommer yderligere kontakt mellem de to myndigheder i bortvisningsperioden. Dette samarbejde kan bestå i, at både socialforvaltningen og politiet deltager i møder med forurettede, og at der ved disse lejligheder i fællesskab lægges en plan for det videre forløb.

5.3 Kontakten til forurettede og bortviste

På baggrund af erfaringer fra den østrigske bortvisningsmodel betoner Strafferetsplejeudvalget i deres betænkning vigtigheden af, at de kommunale sociale myndigheder agerer proaktivt og hurtigt tager kontakt til de involverede parter for herigennem at være i stand til at igangsætte hjælpeforanstaltningerne snarest muligt.

Det fremgår af socialforvaltningens sager, at det er forholdsvis sjældent, at socialforvaltningen indtager en proaktiv rolle. I kun fem af sagerne skabes kontakten til forurettede og/eller bortviste på socialforvaltningens initiativ. I de øvrige 17 tilfælde, hvor der er kontakt mellem kommunen og en eller begge parter i bortvisningssagen, sker dette ved, at parterne selv henvender sig til socialforvaltningen. Det bemærkes, at henvendelsen til socialforvaltningen ikke nødvendigvis er foranlediget af bortvisningen, idet parterne i nogle tilfælde i forvejen er i løbende kontakt med kommunen.

5.4 Hjælpeforanstaltninger

Væsentligheden af at iværksætte sociale hjælpeforanstaltninger i forbindelse med en bortvisning er påpeget både af Strafferetsplejeudvalget og af flere af høringsparterne, fx Landsorganisationen af kvindekrisecentre og Videns- og formidlingscenter for socialt udsatte. I forhold til den forurettede kan sådanne foranstaltninger fx bestå i rådgivning og hjælp til forbedring af den økonomiske situation eller rådgivning om separation eller skilsmisse. For den bortviste part kan hjælpeforanstaltninger fx angå midlertidigt opholdssted eller rådgivning og tilbud om behandling.

I modsætning til den østrigske model er hjælp til forurettede i form af opfølgning fra de sociale myndigheders side ikke direkte pålagt i henhold til bortvisningsloven. I den kommenterede høringsoversigt til spørgsmål angående opfølgning på bortvisning, herunder sociale foranstaltninger, påpeges det, at kommunerne i forvejen har

”ansvaret for opsøgende arbejde samt forpligtelsen til rådgivning til familier og børn i kommunen. Socialforvaltningen i den pågældende kommune skal tage initiativ til, at der bliver iværksat de rette foranstaltninger for alle borgere, der har behov for hjælp. Kom-

munen (det sociale udvalg) må således også sikre den bedst egnede opfølgning på en bortvisning inden for de gældende rammer og sikre, at der er sagsbehandlere med fornøden viden og erfaring i relation hertil.”

Samme sted angives, at:

”Det er regeringens opfattelse, at der ud over de eksisterende tilbud og behandlingstilbud er behov for nogle mere målrettede foranstaltninger og helhedsorienterede indsatser mod vold i familien, som for eksempel projektet ’Dialog mod vold’, der er omtalt i lovforslagets bemærkninger. [...] I den sammenhæng er det regeringens opfattelse, at når projektet er landsdækkende, vil det blive en foranstaltning på linje med de opgaver, som de omtalte interventionscentre har.”

Endvidere nævnes det, at de sociale myndigheder er forpligtet til at kunne tilbyde et midlertidigt opholdssted:

”Det følger af § 94 i lov om social service, at amtskommunerne er forpligtet til at sørge for tilbud om midlertidigt ophold i særlige boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.”

Af det indsendte materiale fra socialforvaltningerne fremgår det, at der kan herske tvivl om socialforvaltningernes rolle i forbindelse med en bortvisningssag.¹⁶ Nogle kommuner oplyser således, at de intet har foretaget sig, da de ikke vidste, hvad de skulle stille op. Andre kommuner har derimod opfattelsen af, at de er forpligtet til at hjælpe og sender derfor breve til såvel forurettede som bortviste med tilbud om rådgivning mv.

Både omfanget og karakteren af indsatsen over for forurettede og bortviste er meget forskelligartet. I 17 af de 39 sager, som kommunerne har oplyst om, afstedkommer bortvisningen ikke nogen form for tiltag fra socialforvaltningens side, hvilket for 12 af sagernes vedkommende har den naturlige forklaring, at socialforvaltningen ikke har kendskab til bortvisningerne. I de resterende fem tilfælde afventer socialforvaltningen en henvendelse fra bortviste eller forurettede, og da denne ikke kommer, henlægges sagen. Endvidere angives som årsag til manglende tiltag, at parret har genoptaget samlivet.

I de øvrige 22 sager er der oplyst om en indsats, der er eller kan relateres til bortvisningssagen. I nogle tilfælde kan det være vanskeligt at afgøre, om det er selve bortvisningsafgørelsen, der har foranlediget indsatsen fra de sociale myndigheders side. Dette er tilfældet i bl.a. sager,

¹⁶ Bortvisningsloven er ved dens ikrafttræden blevet bekendtgjort i Lovtidende, som kommunerne er forpligtet til at holde sig orienteret i. Ved ny lovgivning sender Kommunernes Landsforening i nogle tilfælde en administrativ skrivelse til kommunerne. Kommunernes Landsforening har dog oplyst, at en sådan skrivelse ikke er blevet udsendt i forbindelse med bortvisningsloven.

hvor de berørte parter i forvejen er kendte i socialforvaltningen. En af kommunerne gør opmærksom på dette i et følgebrev: *"Der er ikke i anledning af bortvisningssagerne foretaget særskilte tiltag, idet begge parter er kendte i forvaltningen, og idet begge er i støtte- og behandlingsforløb, som er fortsat i bortvisningsperioderne."* I andre tilfælde etableres kontakten mellem kommunen og forurettede på tidspunktet omkring gerningsdatoen, men før bortvisningsafgørelsen. De initiativer, kommunerne har iværksat omkring bortvisningstidspunktet, indgår i alle tilfælde i det følgende.

Kontakten mellem socialforvaltningen og de implicerede parter består typisk i en samtale eller to, som finder sted på socialforvaltningen. Hjemmebesøg samt længerevarende opfølgning sker udelukkende i de tilfælde, hvor der er børn i familien. Hjælpen fra socialforvaltningen består i disse tilfælde i rådgivning om samkvem med børn i forbindelse med skilsmisssager, samtaler omkring børnenes trivsel, kontakt til børnenes institutioner, støtte i hjemmet mv.

Relationen mellem forurettede og bortviste indgår gerne i de samtaler, socialforvaltningen har med parterne, herunder ikke mindst spørgsmål, der knytter sig til separation. I nogle af de tilfælde, hvor samlivet genoptages, kan dette give anledning til, at parterne indkaldes til en samtale. Ved disse samtaler ses igen betydningen af tilstedeværelsen af børn. Eksempelvis fremgår det, at socialforvaltningen 'af hensyn til børnene' udtrykker bekymring for, at parret har valgt at flytte sammen igen.

Socialforvaltningernes indsats i relation til bortvisningssagerne knytter sig også til ændringen i boligsituationen. For forurettedes vedkommende angår dette hjælp til betaling af husleje, mens det for den bortviste vedrører hjælp til boligansøgning, indskud eller et akut opholdssted. I syv af sagerne er der oplyst om hjælp til bortvistes boligsituation. Dette antal skal ses i relation til oplysningerne fra politiet om, at de fleste af de bortviste personer tager ophold hos familie eller venner.

Socialforvaltningens råd og vejledning angår også misbrug af narkotika eller alkohol, typisk hos den bortviste. Kun i et par af sagerne er der oplysninger om igangværende behandling af misbrug. Der er i intet tilfælde oplyst om behandlingstiltag, såsom 'Anger Management' og 'Dialog mod vold', som decideret sigter mod at mindske voldelige tendenser.

6. Interview med politiet

6.1 Bortvisning – beslutning og forløb

Det fremgår af interviewene med politiet, at selv om bortvisning sker efter anmodning fra den forurettede, så er det i første omgang politiet, der har taget initiativet ved at oplyse og vejlede forurettede om muligheden for bortvisning. Sager om bortvisning fra hjemmet involverer flere

led hos politiet, herunder ordenspolitiet, der ankommer til gerningsstedet, samt vagthavende på stationen og en politiadvokat, som træffer afgørelsen. Hvilken af de involverede fra politiet, der tager initiativet til at underrette forurettede om bortvisningsmuligheden, varierer. I nogle tilfælde sker en bortvisningsafgørelse på opfordring fra ordenspolitiet eller den vagthavende, mens en afgørelse i andre tilfælde er foranlediget af politiadvokaternes gennemlæsning af døgnrapporten.

Der er blandt de interviewede politifolk enighed om, at en bortvisning skal ske på forurettedes anmodning. De adspurgte politifolk har alle svært ved at forestille sig en situation, hvor bortvisning anvendes uden forurettedes anmodning. Dette er da heller ikke forekommet i nogen af sagerne, der er inkluderet i denne evaluering. Muligheden for at bortvise ud fra almene hensyn kan ifølge interviewpersonerne bruges til at fjerne manden i første omgang, så politiet kan tale med forurettede i enerum, men herefter skal afgørelsen ske på forurettedes anmodning.

De fleste af interviewpersonerne giver udtryk for væsentligheden af, at beslutningen træffes inden for kort tid. Den hurtige beslutningsproces ses også af tiden mellem gerningsdato, anmodningsdato og afgørelsesdato.

Holdningen til bortvisningens varighed varierer meget blandt politifolkene. I en af politikredsene startes altid med et forbud af 14 dages varighed. Begrundelserne er, at politiet bør træde varsomt, da der er tale om en ny lov, og at et forbud ikke skal være længere end højst nødvendigt. Derfor bestræber man sig også på hurtigt at få kontakt med kommunen og at få denne til at skaffe den bortviste anden bolig inden for 14 dage, for *”så er det en tilholdssag og ikke længere en bortvisningssag.”*

I en af de andre politikredse er der en noget anden holdning til forbuddets varighed:

”Er tre måneder lang tid? Det er det vel ikke i det spil her... ikke holdbart at man dropper det efter 14 dage og siger, at så kan de klare sig selv. 14 dage er helt sikkert for kort tid.”

Politiets opfølgning på forbuddet er også meget forskelligartet. I nogle tilfælde består den i en henvendelse til forurettede ved forbuddets ophør med spørgsmål om eventuel forlængelse af forbuddet. De interviewede understreger, at parterne ved bortvisningens start har fået besked på at henvende sig i tilfælde af problemer, så hvis der ingen henvendelser kommer, formodes forbuddet at fungere. Andre af de interviewede beretter om langt mere omfattende opfølgning, som kan bestå af samarbejde med de sociale myndigheder, løbende samtaler med bortviste og forurettede samt hjemmebesøg hos forurettede. Sidstnævnte sker bl.a. med begrundelsen, at et fremmøde på bopælen er nødvendigt for at kontrollere, om forbuddet overholdes. En af de interviewede fortæller i denne sammenhæng, at de ikke tør løbe an på anmeldelse om over-

trædelse, og at telefonisk henvendelse til forurettede ikke er tilstrækkelig, men at det er nødvendigt med fremmøde på bopælen.

Den interne informationsspredning om en verserende bortvisningssag sker almindeligvis ved, at en bortvisningsafgørelse fremgår af døgnrapporten, hvorfra politifolkene orienteres. Det påpeges, at vagthavende i øvrigt er opmærksom på en verserende bortvisningssag. I enkelte tilfælde orienteres der om de verserende sager, herunder bortvisning, på ugentlige møder.

Der er ingen af de interviewede politifolk, der har haft kontakt til de berørte parter efter forbuddets ophør.

6.2 Information om loven og vejledninger

I alle de besøgte politikredse har der fundet en orientering om bortvisningsloven sted ved lovens ikrafttræden. Denne orientering er sket ved temadage, undervisningsgange, seminarer, orienteringsmøder mv. og er foregået over for såvel det udfarende ordenspoliti som vagthavende, kriminalpolitiet og ledelsesgruppen. I en af politikredsene gives der løbende information om loven.

I alle de besøgte politikredse er der også udformet en særskilt vejledning til politiets ansatte om loven. Disse vejledninger indeholder oplysninger om lovens indhold, anvendelsesområde og betingelser samt politiets arbejdsgange og -opgaver i forbindelse med en bortvisningsafgørelse. Vejledningerne er typisk placeret på politiets intranet, og det er således politifolkenes opgave selv at søge disse informationer. I en af politikredsene har politimesteren lavet en mappe, som indeholder regler, koncepter mv. Mappen er placeret hos vagthavende.

6.3 Lovens anvendelse

Der gives af de interviewede politifolk udtryk for, at bortvisningslovens anvendelsesområde begrænses af sagernes grovhed. Sagerne skal på den ene side ikke være meget alvorlige eller grove, da den krænkende part i disse tilfælde vil blive varetægtsfængslet, hvorved der ikke vil være behov for bortvisning.¹⁷ På den anden side skal overgrebene også – ud fra proportionalitetsbetragtninger – have en tilstrækkelig alvorlig karakter, idet bortvisning betragtes som et drastisk indgreb:

”Loven kræver ikke straffelovsovertrædelser, så i princippet kan den anvendes ved huspektakler, men jeg ved ikke, om det bliver gjort. Jeg tror, at man vælger at anskue det sådan, at det skal have en vis alvorlig karakter, altså for at man vil anvende dette meget drastiske værktøj.”

¹⁷ Som nævnt er der dog i to sager sket bortvisning i forbindelse med, at den krænkende part løslades fra varetægt.

At bortvisning anvendes i sager af mere alvorlig karakter ses også af, at en del af de episoder, der har foranlediget bortvisningssagen, er endt med en ubetinget dom. Tilstedeværelsen af børn i familien nævnes også som årsag til at anvende loven.

Der gives flere forklaringer på lovens hidtidige meget begrænsede anvendelse.

En forklaring, der af de interviewede anses som meget væsentlig, angår forurettedes indstilling. I overensstemmelse med holdningen til nødvendigheden af, at forurettede skal anmode om forbuddet, er der enighed blandt politifolkene om, at en bortvisning kun kan fungere, hvis forurettede ønsker det. I modsatte tilfælde 'åbnes døren bare igen'. Det er politiets erfaring, at forurettede i mange tilfælde ikke ønsker at afslutte forholdet og dermed heller ikke ønsker bortvisning. Selv om bortvisning ikke behøver at føre til opløsning af parforholdet, anser mange af de interviewede politifolk, at det er en naturlig følge af bortvisningen.

"Formålet med loven er jo ikke, at han skal flytte væk i tre uger og så hjem igen. Man skriver jo næsten under på en skilsmissebegæring samtidig, men jeg ved ikke, om forurettede tænker så vidt."

At forurettede ikke er indstillet på en bortvisningsafgørelse, kan også skyldes mangel på overskud, da det både kræver overskud at afslutte et forhold og at være beskyttet af et forbud. Sidstnævnte skyldes bekymring for, om forbuddet overholdes, og at et forbud kan øge den voldelige parts vrede og frustrationer. Af disse årsager kan det ifølge politiet være en nemmere løsning for forurettede selv at forlade hjemmet.

Der gives endvidere udtryk for, at det er en udfordring at få forurettede til at fastholde en beslutning om bortvisning. Erfaringen viser, at forurettede meget ofte skifter mening.

En anden forklaring på det lille antal bortvisningssager er politiets indstilling til sager om vold i hjemmet. Som anført ovenfor er det politiets erfaring, at det kan være svært for forurettede at fastholde en beslutning i denne type sager. En af interviewpersonerne siger således:

"Efter en afrusning i detentionen vil forurettede gerne have ham hjem igen. Det er klassisk. Der går lidt 'ulven kommer' i den branche her."

Hvorvidt dette kan betyde, at politiet afholder sig fra at benytte bortvisningsloven, er der delte meninger om. De fleste giver udtryk for, at det ikke er af betydning. Derimod siger én af de adspurgte politifolk:

”De lever ofte som hund og kat i sådanne forhold, og næste dag elsker de hinanden. Helt ærligt, så er der nok den holdning blandt de udfarende politifolk, at det fører jo nok ikke til noget.”

Politiet giver også udtryk for, at forbuddets indgribende karakter betyder en vis påpasselighed med at anvende loven. Endvidere betragtes en bortvisningssag som en ressourcekrævende opgave. Der henvises her til antallet af formaliteter og arbejdsopgaver, herunder opfølgning af forbuddet. Generelt gives der dog udtryk for, at arbejdsbyrden ved en bortvisningssag ikke influerer på, om loven anvendes eller ej. Et par af de interviewede politifolk afviser imidlertid ikke, at arbejdsbyrden kan være af betydning. En siger fx:

”Det kræver jo nogle timer at sætte i gang. Der skal udfyldes blanketter, tjekkes formaliteter mv. Og fredag og lørdag aften, når presset i forvejen er stort – når det hele koger hernede – så vælger man måske den ’lette’, mindre krævende løsning, altså mægling, rådgivning, vejledning mv.”

En tredje forklaring på den hidtidige begrænsede anvendelse af bortvisningsloven er kendskab til loven, både blandt politiet, forurettede, socialforvaltninger, krisecentre mv.

Kendskabet til loven vurderes generelt, og især i de større politikredse, som mangelfuldt. I alle politikredsene er der blevet informeret om loven, men på grund af det lille antal sager sidder denne viden næppe på rygraden. Der gives udtryk for, at de fleste politifolk nok ved, at loven eksisterer, men at det nærmere regelsæt glemmes, når loven ikke anvendes. I stedet vælges de kendte løsninger: mægling, varetægt mv.

I de politikredse, hvor informationen om loven udelukkende er givet ved dens ikrafttræden, påpeges det, at det er 2½ år siden, og at der i mellemtiden i flere af politikredsene er sket en massiv udskiftning af ansatte. Det gælder især de stationer, der fungerer som uddannelsessteder. Endvidere påpeges det, at der konstant kommer mange informationer, så den enkelte oplysning let drukner. På trods af dette efterlyses en ’genopfriskning’ af bortvisningsloven og dens regelsæt:

”En genopfriskning over for alt politipersonale ville være på sin plads. At gøre opmærksom på, at loven eksisterer, og den har de og de muligheder. Det kunne måske gøre, at vi brugte loven lidt mere end i dag.”

En af de interviewede mener, at der skal gøres en ekstra indsats for at skabe opmærksomhed om bortvisningsloven. Vedkommende foreslår, at loven ’løbes i gang’ ved at én får til opgave at kigge nærmere i døgnrapporterne efter potentielle bortvisningssager, og at dette herefter gennemgås på de daglige møder, hvor bl.a. politiadvokater og vagthavende deltager.

I en af de politikredse, der er omfattet af interviewene, og hvor antallet af bortvisnings-sager er relativt stort, gøres der en løbende indsats for at sikre opmærksomhed om bortvisningsmuligheden. Generelt er vold i hjemmet en højt profileret opgave i kredsen, og der foretages i alle husspektakelsager en vurdering af, om det er muligt at anvende loven.

Det er politiets erfaring, at der er et meget ringe kendskab til loven blandt de forurettede. I modsætning til fx polititilhold er der ingen, der kender til bortvisningsloven. Af den årsag eksisterer der ingen sager, hvor initiativet kommer direkte fra den forurettede part. I enkelte tilfælde er en bortvisnings-sag opstartet på foranledning af henvendelse fra socialforvaltningen eller et krisecenter. Det påpeges i denne sammenhæng, at det er meget væsentligt, at instanser som krisecentre, offerrådgivninger og socialforvaltninger har kendskab til loven, da det ofte er disse instanser, der har kontakten med den forurettede part.

En fjerde forklaring på, at loven ikke anvendes oftere, er, at parterne ofte ikke er tilmeldt samme adresse. Det er politiets erfaring, at vold mod en partner ofte bliver begået af en tidligere partner, eller at ikke begge parter er omfattet af husstanden. Selv om det er en vurderings-sag, om parterne tilhører en fælles husstand, og der ikke er et krav om folkeregisteradresse på bopælen, så indgår dette element alligevel i politiets vurdering, idet flere af de interviewede giver udtryk for, at hvis den krænkende part ikke er tilmeldt adressen, så kan loven ikke anvendes.

Yderligere en forklaring, der nævnes, er det korte tidsperspektiv, der er for bortvisnings-sager. Idet beslutningen skal tages relativt hurtigt, forpasses chancen for at anvende loven derfor også hurtigt.

6.4 Alternativerne

På et spørgsmål om, hvad politiet i øvrigt gør i situationer med vold i hjemmet, svares det, at situationen ofte klares med en korterevarende detentionsanbringelse eller ved politiets mægling mellem parterne ude på bopælen. Varetægtsfængsling nævnes også som et alternativ, men dette er kun relevant i de grovere sager. Endelig peges på muligheden af at følge forurettede til et krisecenter.

6.5 Holdning til loven

På trods af, at bortvisningsloven ikke anvendes ofte, så er politiet yderst positivt indstillet over for loven og de muligheder, den giver. De interviewede politifolk omtaler loven som et strålende og fremragende redskab og giver udtryk for, at værktøjet er en åbenlys god idé. Det har tidligere været problematisk for politiet, at der ikke har været mulighed for at fjerne en voldelig part fra hjemmet i mere end et par timer, så denne mulighed er kærkommen. Det be-

tragtes også som positivt, at loven slår fast, at det er den voldelige part, der skal have ubehaget ved at være nødsaget til at fraflytte eget hjem.

Flere af interviewpersonerne påpeger endvidere fordelene ved, at bortvisning er politiets afgørelse, da det betyder, at forbuddet iværksættes med det samme, og at dette har en særdeles god effekt. De interviewede politifolk giver udtryk for, at det er ærgerligt, at loven ikke er anvendt i større udstrækning og undrer sig samtidig over, at de ikke selv har fundet anledning til yderligere anvendelse af loven.

Videre kan nævnes, at de interviewede betragter arbejdsbyrden i bortvisningssager som helt rimelig og nødvendig på grund af bortvisningens indgribende karakter.

6.6 Virkningen af bortvisningen

Der er forskellige erfaringer vedrørende virkningen af et bortvisningen. Dette angår både beskyttelsen under forbuddet og den fremtidige relation mellem de berørte parter.

I relation til forbuddets beskyttende effekt gives der udtryk for, at medmindre man vil spærre den voldelige part inde, så er dette den bedste løsning. Holdningen varierer dog meget blandt de adspurgte politifolk. Til spørgsmålet, om forurettede føler sig tryk under bortvisningen, svarer en interviewperson *"Meget, loven er et kvantespring"*, mens en anden svarer *"Næh"*. En af de interviewede fortæller om et tilfælde, hvor forurettede, trods bortvisning, alligevel tager på krisecenter, fordi vedkommende ikke følte sig beskyttet af forbuddet.

Når det angår bortvisningens mere langsigtede effekt, nemlig dens betydning for forholdet mellem forurettede og den bortviste, er erfaringerne også delte. I nogle tilfælde anses bortvisningen for den helt rigtige løsning, som har afstedkommet, at parret varigt er gået fra hinanden, mens det i andre tilfælde betragtes som en 'lynafløder', hvor erfaringen har været, at den bortviste flytter retur kort efter afgørelsen.

6.7 Samarbejde med de sociale myndigheder

Der er en almen opfattelse af, at politiets bortvisning ikke i sig selv afhjælper problemet, men at der kræves opfølgning fra de sociale myndigheder. Som en af interviewpersonerne formulerer det, så afhænger lovens virkninger af, at *"kommunen er aktive medspillere."* Hvorvidt socialforvaltningerne spiller en sådan rolle, er der meget forskellige erfaringer med. I nogle tilfælde har samarbejdet mellem de to myndigheder fungeret fint, men dette har ifølge politiet ikke altid været tilfældet. Specielt én af politikredsene har dårlige erfaringer med samarbejdet med de sociale myndigheder:

”Det, jeg lærte ved første sag, det var, at de sociale myndigheder ikke kommer galoperende med en hjælpepakke til kvinden. De første fire uger i den sag blev derfor ikke brugt til noget som helst fornuftigt andet end at holde ham væk.”

I en af politikredsene har man valgt at skrive til kredsens kommuner kort før lovens ikrafttræden for at få navnet på en kontaktperson til bortvisningssager. Politiet fik dog kun svar fra to af de ti kommuner, man havde henvendt sig til.

En af de øvrige interviewede omtaler samarbejdet med de sociale myndigheder som ”*lidt trent, som sådan noget altid er*”, men giver udtryk for, at de har fået det til at fungere.

Som tidligere nævnt, har det desværre ikke været muligt at få socialforvaltningernes vurderinger med i denne evaluering. Det er derfor kun den ene af parterne, der har kunnet udtale sig om dette samarbejde.

7. Diskussion

7.1 Begrænset anvendelse af bortvisningsloven

Bortvisningsloven er i de første to år af lovens eksistens blevet anvendt i et meget begrænset omfang. Som sagt er det kun i 45 tilfælde sket, at den krænkende part er blevet bortvist fra hjemmet. Til sammenligning har der som minimum været ca. 1300 potentielle bortvisningssager i perioden 1. juli 2004 til 31. december 2005.

Tilsvarende erfaringer er gjort i Sverige, idet en evaluering af den nævnte lovændring vedrørende *Lagen om besöksförbud* viser, at besøgsforbud i eget hjem kun er anvendt 53 gange i en periode på 1½ år fra lovændringens ikrafttræden.¹⁸ I den svenske evaluering angives årsagen til det lave sagsantal at være dels mangel på kendskab til loven og dels, at der er knyttet så strenge krav til brugen af de nye regler, at varetægtsfængsling ofte benyttes i stedet.

Betingelserne for bortvisning udgør ikke en hindring for den danske bortvisningslovs anvendelse. Ifølge politiets vurdering er bortvisningsloven anvendelig i sager, der befinder sig i et mellemområde med hensyn til sagens grovhed og alvorlighed. Til gengæld kan *mangel på kendskab til loven* antagelig være med til at forklare det lille antal bortvisningssager. Politiet er næppe alle steder fuldt fortrolige med bortvisningslovens regelsæt og kan muligvis derfor i en given situation være tilbageholdende med at anbefale en sådan løsning. Loven må endvidere antages at være ukendt hos et altovervejende flertal i befolkningen. I de sager, der er omfattet af denne evaluering, er forurettede blevet opmærksom på muligheden for bortvisning af enten politiet eller andre myndigheder.

¹⁸ Brottsförebyggande Rådet: *Nya regler i lagen om besöksförbud – delrapport*. 2005.

Da variationen mellem politikredsenes brug af loven og andelen af potentielle sager, der ender med en bortvisning, er meget stor, kan det tyde på, at loven langt fra anvendes i det omfang, som det kunne være nødvendigt og ønskeligt. En forholdsmæssig stor del af bortvisningssagerne (40 pct.) stammer fra det første halvår efter lovens ikrafttræden, hvilket også kan indikere, at kendskabet til loven efterfølgende er dalet på grund af den sjældne anvendelse af loven.

Det bør derfor overvejes, om der bør gøres en særlig indsats for dels løbende at holde politiet informeret om bortvisningsloven og dels at sikre, at de, der udsættes for overgreb, oplyses om muligheden for bortvisning. Eksempelvis kunne der udarbejdes informationsmateriale, som politiet i alle tilfælde skulle give til den forurettede i potentielle bortvisningssager, eller politiet kunne være forpligtet til i alle sager mundtligt at oplyse den forurettede om muligheden for bortvisning.

Det bør i den forbindelse fremhæves, at omfanget af bortvisningslovens anvendelse også kan relateres til det *fokus, der er på potentielle bortvisningssager*. I en af de politikredse, hvor loven anvendes i relativ stor udstrækning, er det praksis, at alle husspektakelsager gennemgås for at se, om en bortvisning er mulig og ønskelig. Samme politikreds har også den praksis løbende at informere om bortvisningsloven, hvilket givetvis også er med til at fremme antallet af sager.

En anden mulig forklaring på det lille sagsantal kan være *arbejdsbyrden* ved en bortvisningssag, idet politiet vurderer denne arbejdsbyrde som relativ stor. Det kan ikke afvises, at dette i nogle tilfælde – i kombination med manglende erfaringer med bortvisningsloven – kan have afholdt politiet fra at anvende loven. Samtidig er politiet dog, jf. det senere, yderst tilfredse med, at de har mulighed for selv at træffe afgørelsen og gennemføre sagen. En øget brug af loven vil antagelig medføre, at arbejdsbyrden opleves som mindre.

Yderligere en årsag til bortvisningslovens hidtidige begrænsede anvendelse kan være *forurettedes indstilling*. I sager om vold i hjemmet er det politiets erfaring, at forurettede ofte ikke er indstillet på, at den krænkende part bortvises. Holdningen hos politiet synes at være, at en bortvisning kun kan fungere i de tilfælde, hvor forurettede er indstillet på det. Alle bortvisningsafgørelserne er da også truffet på baggrund af forurettedes anmodning. Selv om politiet har mulighed for at træffe en afgørelse om bortvisning ud fra almene hensyn, betragter politiet denne mulighed som vanskelig at anvende i praksis. Bortvisning alene på politiets foranledning og uden den krænkedes samtykke vil antagelig også hyppigt ende med overtrædelser af forbuddet mod ophold i hjemmet, men der kan alligevel sættes spørgsmålstegn ved, om der ikke vil være tilfælde, hvor den forurettede – især hvis der er børn involveret – vil være bedre hjulpet med, at politiet gennemfører en bortvisningssag, hvorved familien kan undgå at skulle

flytte på et krisecenter. Det er muligt, at der i sådanne situationer bør iværksættes ekstra tiltag, i form af fx overfaldsalarmer, idet den forurettede kan frygte repressalier fra den voldelige part.

7.2 Politiets holdning til loven

Politiet giver udtryk for en meget positiv indstilling til bortvisningsloven. Samtidig er politiet selv forundret over, at de ikke oftere har fundet anledning til at anvende loven, da den generelle indstilling er, at der er behov for loven, og at loven er et fremragende arbejdsredskab. Det fremhæves endvidere, at det, at politiet har mulighed for at træffe afgørelsen, har en afgørende betydning for et hurtigt sagsforløb, hvilket videre har en særdeles stor betydning for at afhjælpe den situation, den forurettede står i.

Der er således intet i politiets holdning til og vurdering af bortvisningsloven, der står i vejen for brugen af loven, og der er ikke fra politiets side fremkommet forslag til ændring af loven.

7.3 Sagstyper

Bortvisningsloven kan anvendes i sager, der angår straffelovens §§ 210 (incest), 213 (vanrøgt og nedværdigende behandling i familieforhold), 266 (trusler på livet) eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26 (forbrydelser mod kønssædeligheden, forbrydelser mod liv og legeme og forbrydelser mod den personlige frihed), og hvor strafferammen er på minimum 1½ års fængsel. Yderligere er der mulighed for at træffe afgørelse om en bortvisning på baggrund af trusler om simpel vold (§ 244).

Det meget store flertal af bortvisningssagerne angår forhold, som af Strafferetsplejeudvalget ses som lovens kerneområde, nemlig vold og strafbare trusler. Ingen vedrører de seksualforbrydelser, der er omfattet af loven.

Tre af sagerne angår husspektakler og må antages at falde under bestemmelsen om, at trusler om vold efter § 244 også er omfattet af loven.

Selv om bortvisningsloven ifølge politiet primært er egnet i sager, der ligger i et mellemområde, hvor de ikke er for alvorlige, da der i så fald vil ske varetægtsfængsling, er der i to sager anvendt bortvisning i forlængelse af varetægtsfængslingen. Der synes således også i sådanne tilfælde at være mulighed for, at bortvisning kan blive en løsning på en uholdbar situation.

7.4 Fejljournalisering

Som følge af anmodningen om indsendelse af materiale til brug for denne evaluering er såvel Rigspolitiets Administrationsafdeling som de enkelte politikredse blevet opmærksomme på den omfattende fejlregistrering, der finder sted i deres sagsstyringssystem. Flere politikredse

skriver i et følgebrev, at der vil blive sat fokus på denne fejlregistrering. Endvidere er der fra politikredsenes side blevet gjort opmærksom på, at teksten til bortvisningslovens journalkoder i politiets sagsstyringssystem let forveksles med polititilhold (straffelovens § 265), hvilket kan være forklaringen på det store antal fejlregistreringer. Teksten er derfor nu blevet ændret af Rigspolitiets Administrationsafdeling.

7.5 Politiets underretning af kommunerne

Politiet er forpligtet til at underrette de sociale myndigheder om en bortvisningsafgørelse, og denne underretning skal ske senest samtidig med afgørelsen. Det er dog usikkert, om politiet i alle tilfælde har informeret de sociale myndigheder, idet denne oplysning hverken fremgår af politiets eller de sociale myndigheders dokumenter i 10 af de 45 bortvisningssager.

Det er endvidere ikke i alle de tilfælde, hvor politiet har underrettet de sociale myndigheder, at dette er sket rettidigt. I en del tilfælde er det således sket en eller et par dage for sent, men der er dog i intet tilfælde tale om langvarige overskridelser af tidsfristen.

7.6 Socialforvaltningens rolle

Da bortvisningssager typisk afspejler omfattende sociale problemer, indtager socialforvaltningerne en væsentlig rolle. Det er således helt nødvendigt, at socialforvaltningerne underrettes om en bortvisningsafgørelse. Af de sager, hvor socialforvaltningen oplyser at være blevet underrettet om afgørelsen, fremgår det, at der relativt ofte har fundet en indsats sted, der skyldes eller kan relateres til bortvisningen. Ganske ofte er det dog de implicerede parter, der selv henvender sig på socialforvaltningen, og kun i et mindretal af tilfældene spiller socialforvaltningen en proaktiv rolle.

Socialforvaltningens indsats drejer sig først og fremmest om rådgivning vedrørende en eventuel skilsmisse, boligforhold, børnenes trivsel mv. I et par tilfælde er der oplyst om behandling for alkohol- eller narkotikamisbrug, mens der i intet tilfælde er oplyst om, at der er igangsat behandling af den krænkende parts voldelige tilbøjeligheder. Dette må betragtes som problematisk, eftersom der i mange tilfælde antagelig ikke er tale om enkeltstående voldelige overgreb. Der skal også her henvises til den kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget, hvor det nævnes, at det er regeringens opfattelse, at der er behov for mere målrettede foranstaltninger og indsatser mod vold i familien, og projekt 'Dialog mod vold' nævnes som eksempel på en indsats.

Også socialforvaltningens kendskab til bortvisningsloven kan til tider forekomme mangelfuldt, og nogle kommuner udtrykker usikkerhed omkring deres rolle i en bortvisningssag. Spørgsmål om socialforvaltningernes erfaringer og syn på bortvisningsloven er desværre ikke

blevet uddybet i evalueringen, da det ikke er lykkedes at få inkluderet socialforvaltningerne i interviewundersøgelsen.

7.7 Politiets opfølgning

Ved afgørelsen om bortvisning bliver den forurettede oplyst om at rette henvendelse til politiet i tilfælde af overtrædelse af forbuddet. Vurderingen af, om et forbud overholdes, sker primært ud fra eventuelle anmeldelser. Især en af de besøgte politikredse adskiller sig dog herfra. I denne politikredse gives der udtryk for, at personligt fremmøde på bopælen er nødvendigt for at kontrollere overholdelse af forbuddet.

Det er politiets erfaring, at bortviste til tider indfinder sig på bopælen, uden at politiet oplyses herom, hvorfor det kan synes utilstrækkeligt at kontrollere forbuddets overholdelse alene på baggrund af eventuelle anmeldelser. På den anden side vil en tæt overvågning af et bortvisning være yderst ressourcekrævende og måske også kunne opleves som unødigt indblanding i den forurettedes liv.

7.8 Bortvisningens betydning for parterne

Hverken den forurettede eller den bortviste er direkte omfattet af denne evaluering og dermed heller ikke deres oplevelse af bortvisningen, bl.a. fordi gennemførelse af en interviewundersøgelse med parterne må forventes at være meget vanskelig.

Blandt politiet er der delte meninger om forbuddets beskyttende virkning, men generelt gives der udtryk for, at medmindre den voldelige part 'låses inde', er bortvisning den bedst mulige form for beskyttelse.

Effekten af bortvisningen kan her alene vurderes ud fra omfanget af overtrædelser/anmeldelser, og antallet heraf er – når der ses bort fra det forholdsvis store antal sager, hvor parterne selv 'ophæver' forbuddet ved at flytte sammen igen – forholdsvis ringe. Dog er der i et enkelt tilfælde oplyst, at forurettede på trods af en bortvisningsafgørelse vælger at flytte på krisecenter. Det tyder på, at bortvisning i hvert fald ikke i alle tilfælde i tilstrækkelig grad beskytter den forurettede.